

IV. KONIUNKTURA W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM

1. Omówienie wyników

1. Mijający rok 2017 był rokiem utrzymującej się zmienności koniunktury w przemyśle przetwórczym oraz nietypowych reakcji przedsiębiorców. Wartości zarówno wskaźnika koniunktury jak i sald odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety zmieniały się bez związku z wcześniej obserwowanym rytmem zmian sezonowych. Rosły i spadały w kolejnych miesiącach nie tylko bez związku ze zmianami sezonowymi. Różniły się także we wszystkich badanych przekrojach. Te zmiany i różnice widoczne były także w IV kwartale. Wartość wskaźnika koniunktury w przemyśle przetwórczym (IRGIND) w październiku zmniejszyła się o 1,1 pkt, z poziomu 3,2 pkt do wysokości 2,1 pkt, w listopadzie zaś zwiększyła się o 0,7 pkt, osiągając 2,8 pkt. Wzrost wartości wskaźnika w listopadzie, chociaż niewielki, zdarzył się po raz drugi w historii badania. Poprzednia taka zmiana miała miejsce w roku 2012.

W skali IV kwartału 2017 r. odnotowano w sumie pogorszenie się koniunktury. W porównaniu bowiem z sierpniem wartość IRGIND jest w listopadzie niższa o 1,6 pkt. W skali roku miał zaś miejsce wzrost wartości wskaźnika o 13,3 pkt. Surowe wartości wskaźnika koniunktury dryfują w okolicy swojej długookresowej średniej. Składowa cykliczna wykazuje natomiast lekką tendencję wzrostową.

Przewidywania przedsiębiorstw są równie zmienne. W październiku były one bardziej optymistyczne niż w listopadzie. Pesymizm dominował zarówno w ocenie własnych perspektyw biznesowych, jak i ocenie ogólnej kondycji gospodarki polskiej. Przełom roku był jak dotąd okresem pogorszenia się koniunktury. Czy tak będzie i teraz, trudno przewidzieć.

2. Czynnikiem najbardziej różnicującym oceny koniunktury w IV kwartale była forma własności przedsiębiorstwa. Oceny przedsiębiorstw prywatnych cechował większy optymizm niż przedsiębiorstw publicznych. Opinie były także zróżnicowane w zależności od wielkości przedsiębiorstwa, rodzaju produkcji i miejsca prowadzenia działalności. W ciągu trzech miesięcy dzielących listopad od sierpnia wartość wskaźnika koniunktury liczonego dla przedsiębiorstw prywatnych zmniejszyła zaledwie o 0,2 pkt, zaś dla publicznych obniżyła się o 15 pkt. Obecnie wartości wskaźnika wynoszą, odpowiednio: 4,3 i -11,6 pkt.

W przekroju według wielkości przedsiębiorstwa wzrost wartości wskaźnika odnotowano tylko w grupie przedsiębiorstw zatrudniających od 51 do 250 pracowników; wyniósł on 5,9 pkt. Dla tej grupy też wskaźnik przyjął w listopadzie najwyższą wartość, +7,5 pkt. W pozostałych grupach koniunktura pogorszyła się. Największy spadek wartości wskaźnika, o 18,2 pkt, odnotowano w grupie przedsiębiorstw zatrudniających ponad 500 pracowników. Dla tej grupy również wskaźnik przyjął w listopadzie wartość najniższą, -12,1 pkt. Najmniejszy spadek wartości wskaźnika, o 2,9 pkt, odnotowano w przedsiębiorstwach zatrudniających do 50 pracowników.

Z kolei w przekroju według głównych grup produktowych poprawę koniunktury w skali kwartału odnotowano tylko w przedsiębiorstwach produkujących nietrwałe dobra konsumpcyjne. Przyrost wartości wskaźnika w tej grupie wyniósł 10,9 pkt, z poziomu -6, 8 do 4,1 pkt. W pozostałych grupach miało miejsce pogorszenie się koniunktury; największe w produkcji dóbr konsumpcyjnych trwałego użytku. Wskaźnik IRGIND dla tej grupy zmniejszył swoją wartość o 9,5 pkt. W listopadzie najwyższą wartość, 7,7 pkt, odnotowano dla produkcji dóbr inwestycyjnych, a najniższą, -7,3 pkt, dla produkcji trwałych dóbr konsumpcyjnych.

Zmiany koniunktury w przekroju regionalnym cechowała większa zmienność. W porównaniu z sierpniem koniunktura pogorszyła się w dziewięciu województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, opolskim, podkarpackim, śląskim, świętokrzyskim

i wielkopolskim. W pozostałych siedmiu odnotowano poprawę koniunktury. Największy spadek wartości wskaźnika koniunktury, o 21,2 pkt, zanotowano dla województwa lubelskiego. Najwyższą wartość w listopadzie, 26,7 pkt, wskaźnik przyjął dla województwa warmińsko-mazurskiego, a najniższą, -27,3 pkt, dla województwa lubuskiego.

3. Podobnie jak w poprzednich badaniach odpowiedzi na poszczególne pytania ankiety, dotyczące zarówno stanu bieżącego jak i przyszłego, były zróżnicowane. Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji wzrosła w październiku o 7,2 pkt. W listopadzie wzrost był mniejszy; wyniósł 3,8 pkt. Wzrost w listopadzie odnotowały tylko firmy prywatne. W porównaniu z sierpniem 2017 r. wartość salda zwiększyła się w sumie o 17,5 pkt. W skali roku zaś wzrost wyniósł 23,1 pkt. Podobnie jak w przypadku wskaźnika koniunktury, obserwuje się oscylowanie surowych wartości salda w otoczeniu ich długookresowej średniej, natomiast składnik cykliczny wykazuje słabą tendencję wzrostową. Przewidywania co do przyszłych zmian wielkości produkcji zarówno w październiku jak i listopadzie były pesymistyczne.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zamówień ogółem wzrosła w październiku i listopadzie o, odpowiednio: 3,4 i 4,1 pkt, a więc w listopadzie wzrost nieco przyspieszył. Od sierpnia wartość salda zwiększyła się łącznie o 12,2 pkt. Jest wyższa od wartości z listopada 2016 roku o 20,5 pkt. W listopadzie saldo przyjęło wartość dodatnią, +6,1 pkt. W przebiegu składnika cyklicznego zarysowuje się lekka tendencja wzrostowa. Przewidywania zmieniają się naprzemiennie – w październiku były optymistyczne, w listopadzie pesymistyczne. Podobne zmiany odnotowano w odniesieniu do zamówień eksportowych. Październikowy wzrost wartości salda wyniósł 3,8 pkt, zaś w listopadzie zanotowano wzrost o 7,7 pkt. Wzrost wartości salda w listopadzie odnotowano tylko dla firm prywatnych. W ciągu trzech miesięcy saldo zwiększyło swoją wartość o 7,1 pkt, do poziomu -3,3 pkt, zaś zmiana w skali roku wyniosła 16,7 pkt. W przebiegu składnika cyklicznego ciągle utrzymuje się tendencja malejąca.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o poziom zapasów wzrosła w październiku o 1,2 pkt i spadła w listopadzie o 0,3 pkt. Obecnie wynosi -2,2 pkt. W porównaniu z sierpniem 2017 r. jest wyższa o 1,7 pkt, w ciągu roku zaś zmniejszyła się o 4,5 pkt. Saldo przewidywań także przyjmuje wartości ujemne – przedsiębiorstwa spodziewają się dalszego spadku zapasów w nadchodzącym okresie.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o ceny wyrobów gotowych w październiku obniżyła się o 2,0 pkt, a w listopadzie o kolejne 3,1 pkt do wysokości 3,9 pkt. Pomimo tych spadków obecna wartość salda jest niższa tylko o 0,1 pkt od wartości z sierpnia. W skali roku wzrosła zaś o 6,2 pkt. Firmy spodziewają się dalszego wzrostu cen w kolejnych miesiącach.

Wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość zatrudnienia zwiększyła się w październiku o 2,3 punktu, w listopadzie zaś zmalała o 3,7 pkt. Jest niższa niż w sierpniu o 2,9 pkt, lecz wyższa od wartości z listopada 2016 roku o 6,2 pkt. Widoczna w przebiegu składnika cyklicznego tendencja spadkowa utrzymuje się, a ankietowani producenci spodziewają się dalszego spadku zatrudnienia w najbliższych miesiącach.

Sytuacja finansowa przedsiębiorstw przemysłowych poprawiła się w październiku, w listopadzie natomiast odnotowano jej pogorszenie się. W sumie od sierpnia wartość salda wzrosła o 4,0 pkt. W ciągu roku zaś saldo zwiększyło wartość o 8,6 pkt. W przebiegu składnika cyklicznego utrzymuje się tendencja spadkowa. Przewidywania przedsiębiorstw są pesymistyczne.

Oceny ogólnej kondycji gospodarki polskiej poprawiły się w ciągu kwartału – wartość salda odpowiedzi na to pytanie ankiety zwiększyła się od sierpnia o 5,5 pkt. Jest wyższa od wartości sprzed roku aż o 33,9 pkt. W przebiegu składowej cyklicznej utrzymuje się jednak trend spadkowy i firmy prognozują jego kontynuację.

W ciągu kwartału wartość salda odpowiedzi na pytanie o przeciętny koszt produkcji wzrosła o 4,4 pkt i wynosi 46,5 pkt. Jest wyższa od poziomu sprzed roku o 9,6 pkt. Przedsiębiorstwa przewidują spadek tempa wzrostu kosztów produkcji w kolejnym kwartale.

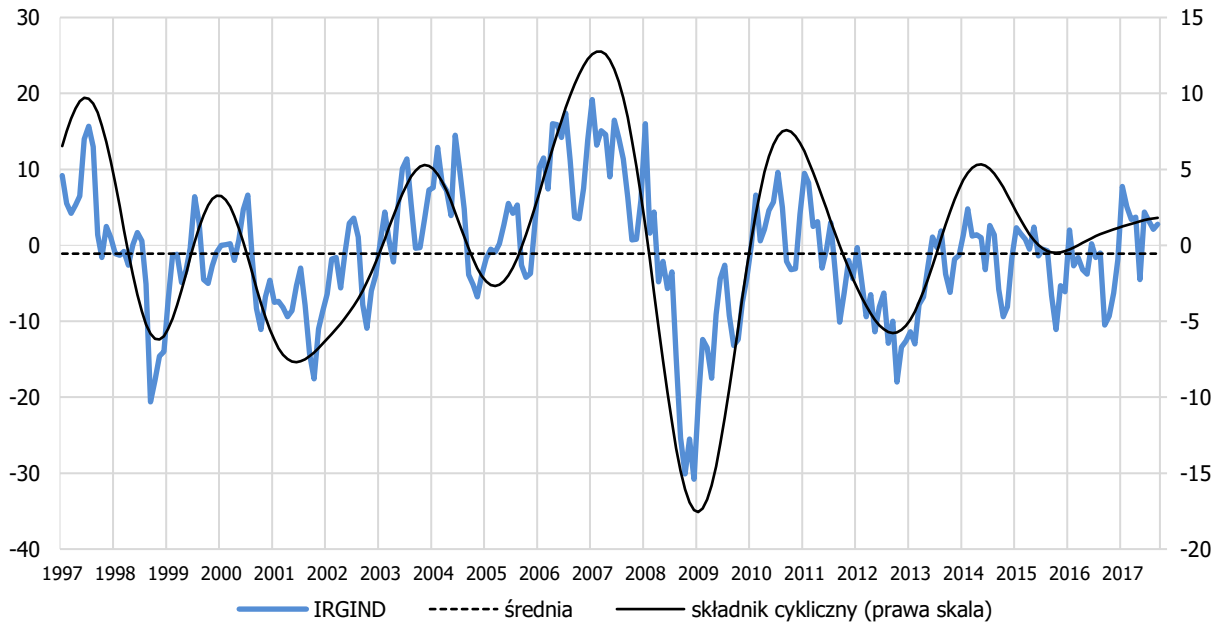
O 0,7 punktu procentowego zwiększył się stopień wykorzystania mocy produkcyjnych. Obecnie wynosi on 75,7% i jest wyższy od poziomu sprzed roku o 2,2 pkt proc. Przewidywany jest spadek stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych (o 1,7 pkt proc.).

W ciągu kwartału o 0,3 pkt obniżyła się wartość salda odpowiedzi na pytanie o wielkość produkcji na eksport. Wynosi ona obecnie -0,8 pkt i jest wyższa od wartości sprzed roku o 11,2 pkt. Kwartalnemu spadkowi eksportu towarzyszy spadek konkurencyjności naszych towarów na rynkach zagranicznych, a zarazem zwiększenie się korzyści z eksportu w porównaniu z korzyściami z produkcji na rynek krajowy.

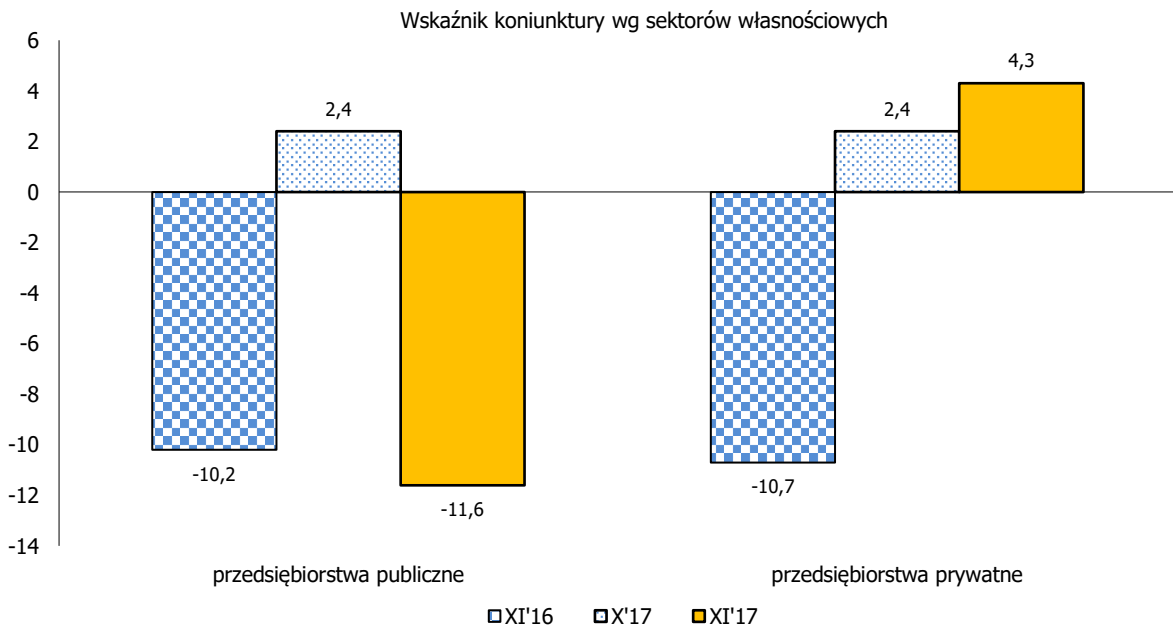
4. Odnotowano niewielki spadek uciążliwości najbardziej dokuczliwych barier działalności gospodarczej. Na pierwszych trzech miejscach przedsiębiorstwa w dalszym ciągu wymieniają: podatki (45,4% badanej populacji), niedostateczny popyt (41,8%) i niestabilne przepisy prawne (40,2%). Narastają problemy ze znalezieniem wykwalifikowanej siły roboczej; informuje o tym 36,9% ankietowanych przedsiębiorstw.

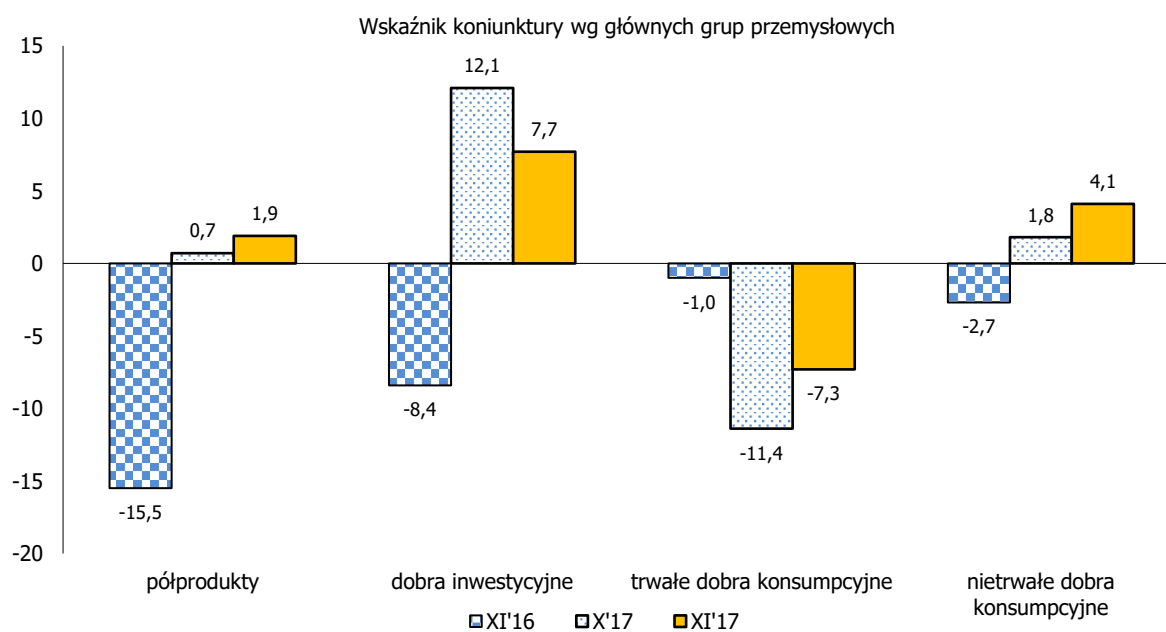
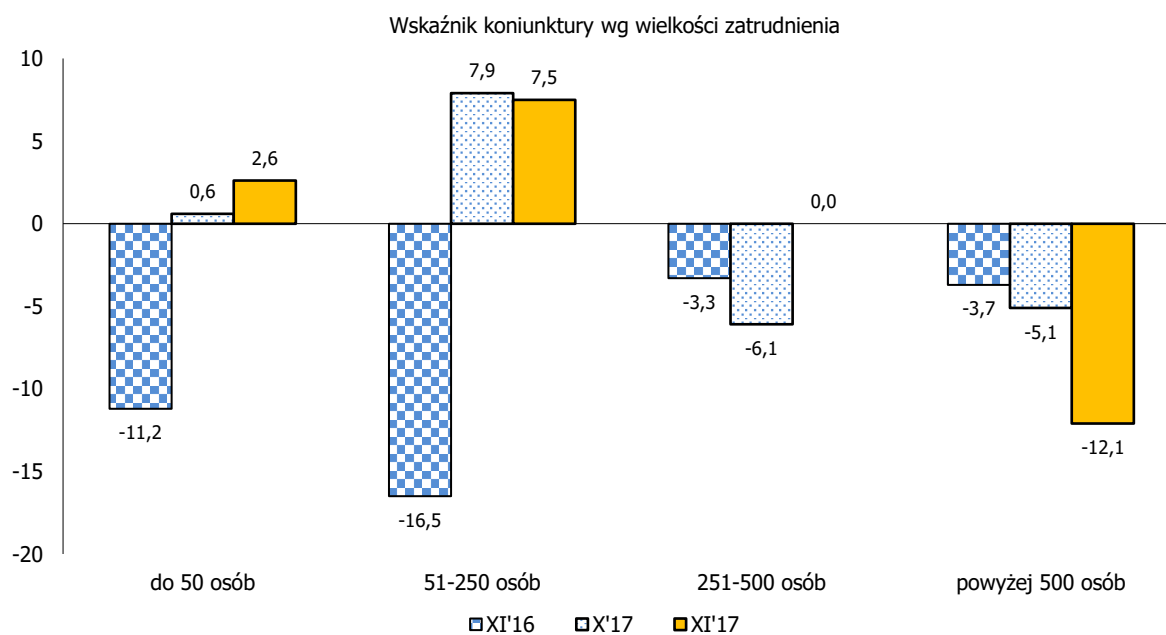
2. Wyniki szczegółowe

WSKAŹNIK KONIUNKTURY

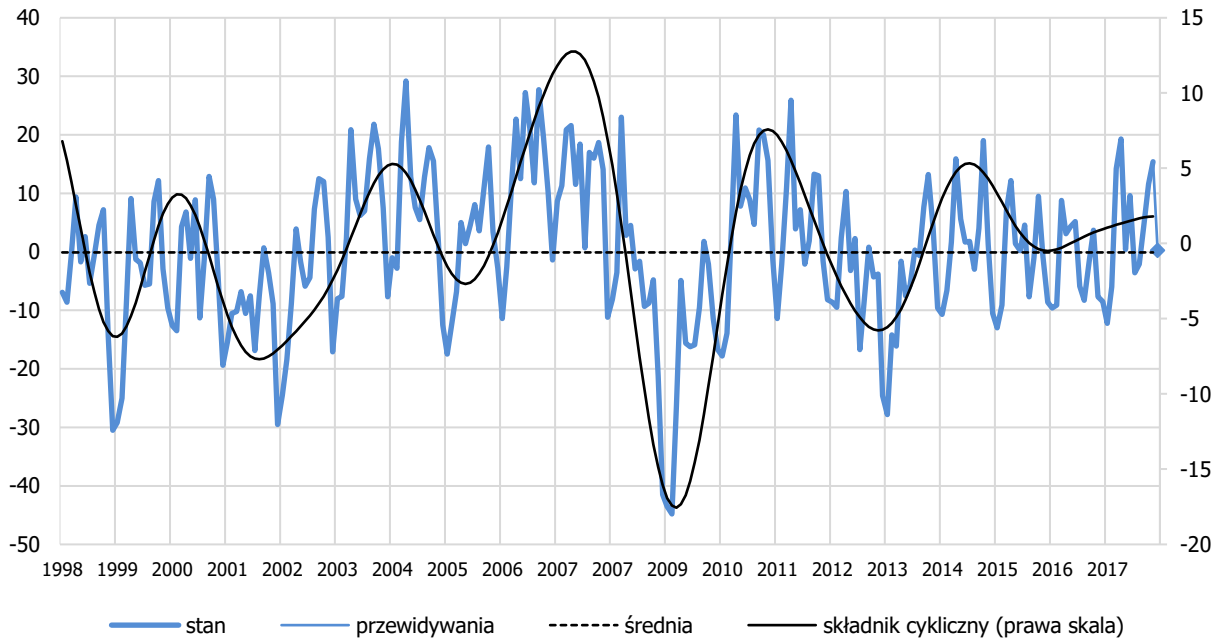

składowe salda	XI'16	VII'17	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17
1. wielkość produkcji – przewidywania	-14,9	1,1	15,5	7,8	2,4	0,2
2. wielkość zamówień – stan	-14,4	-13,6	-6,1	-1,4	2,0	6,1
3. zapasy - stan	2,3	0,9	-3,9	-3,1	-1,9	-2,2
wskaźnik koniunktury (IRGIND): (1.+2.-3.)/3	-10,5	-4,5	4,4	3,2	2,1	2,8

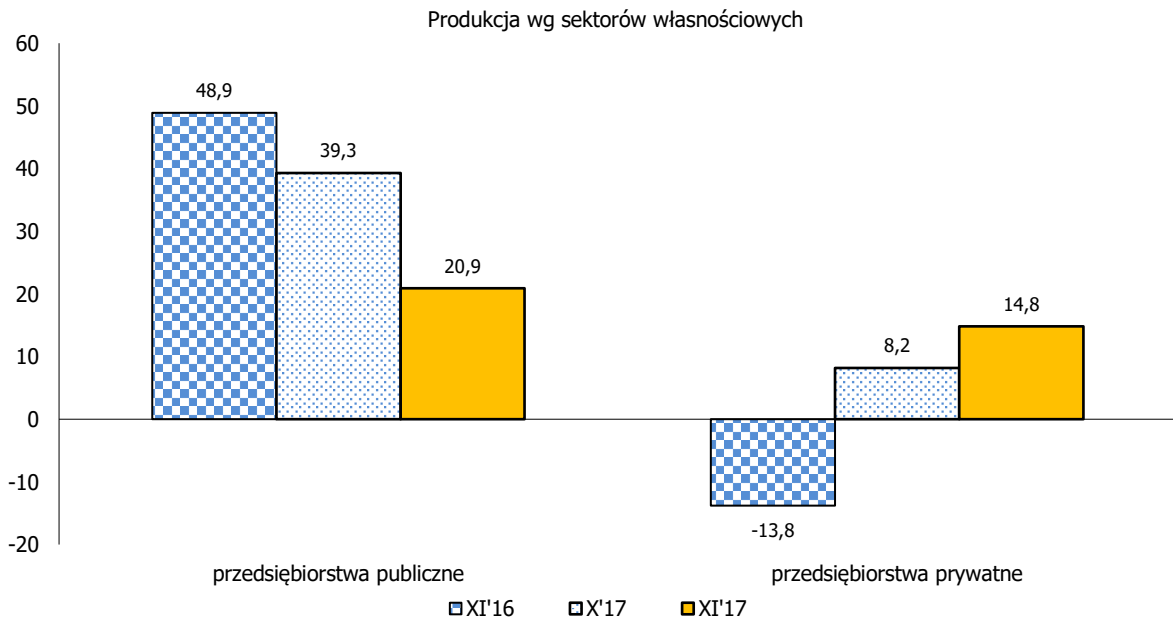

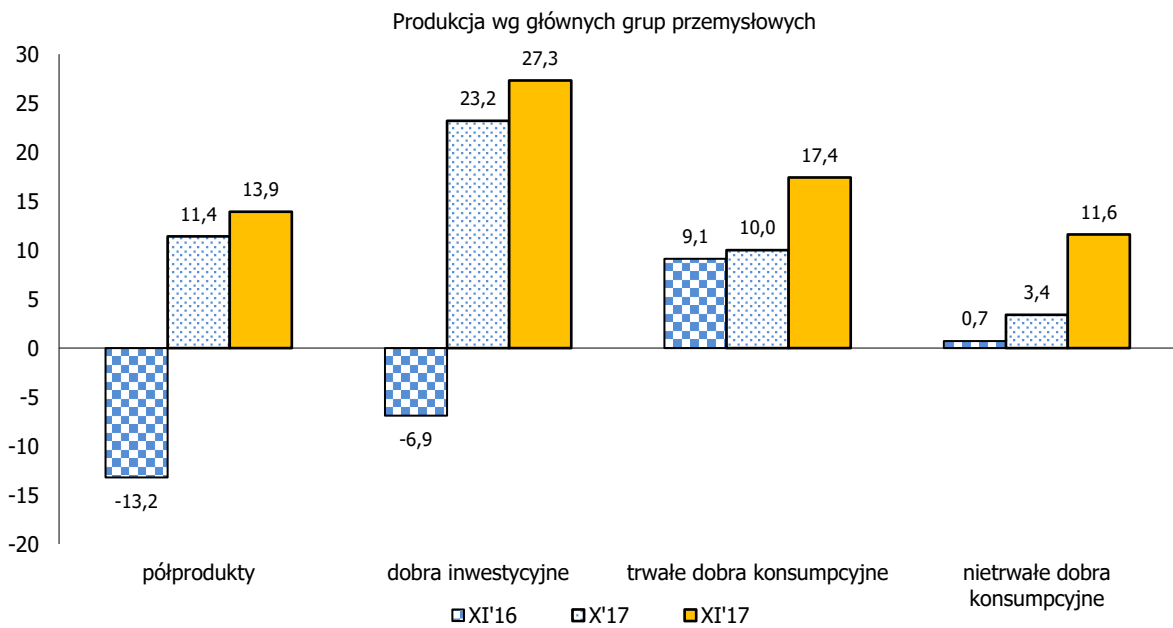
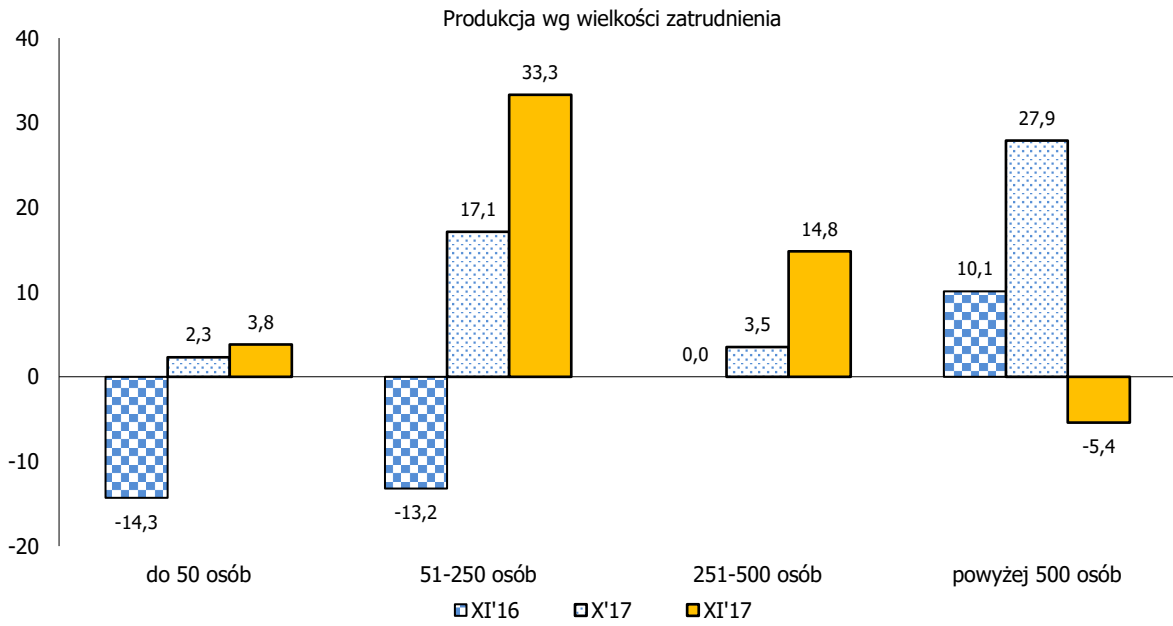

PRODUKCJA

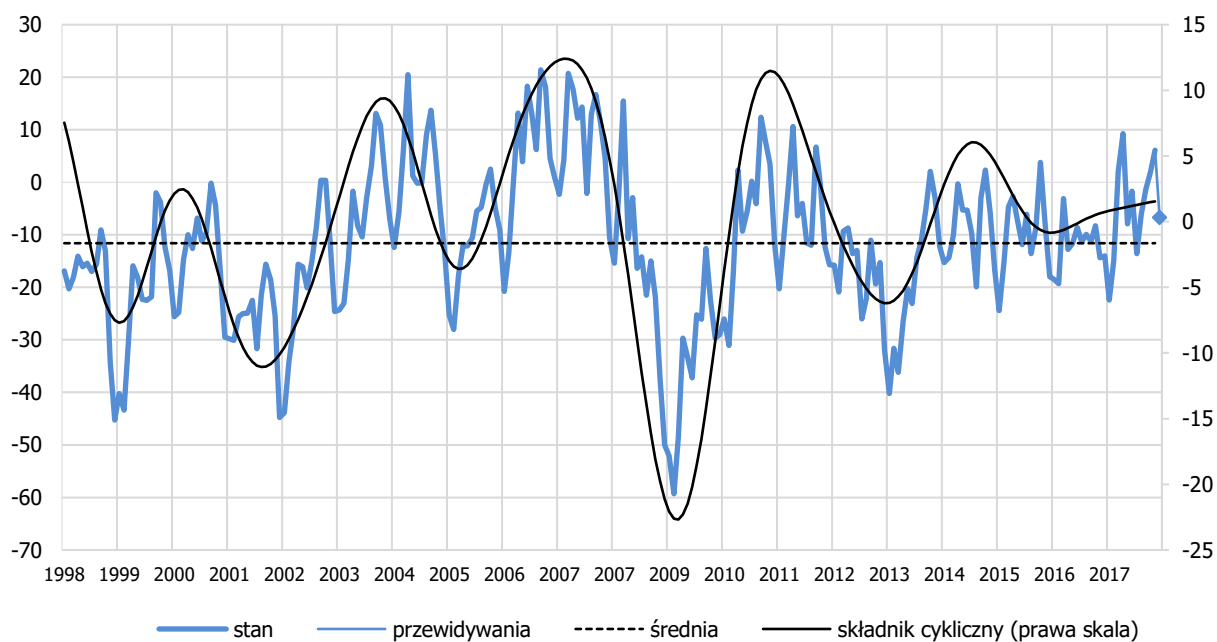

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	18,9	21,4	23,2	28,1	32,4	21,3
brak zmiany	54,5	55,1	58,1	55,4	50,7	57,6
spadek	26,6	23,5	18,8	16,5	17,0	21,1
saldo (1.-3.)	-7,7	-2,1	4,4	11,6	15,4	0,2

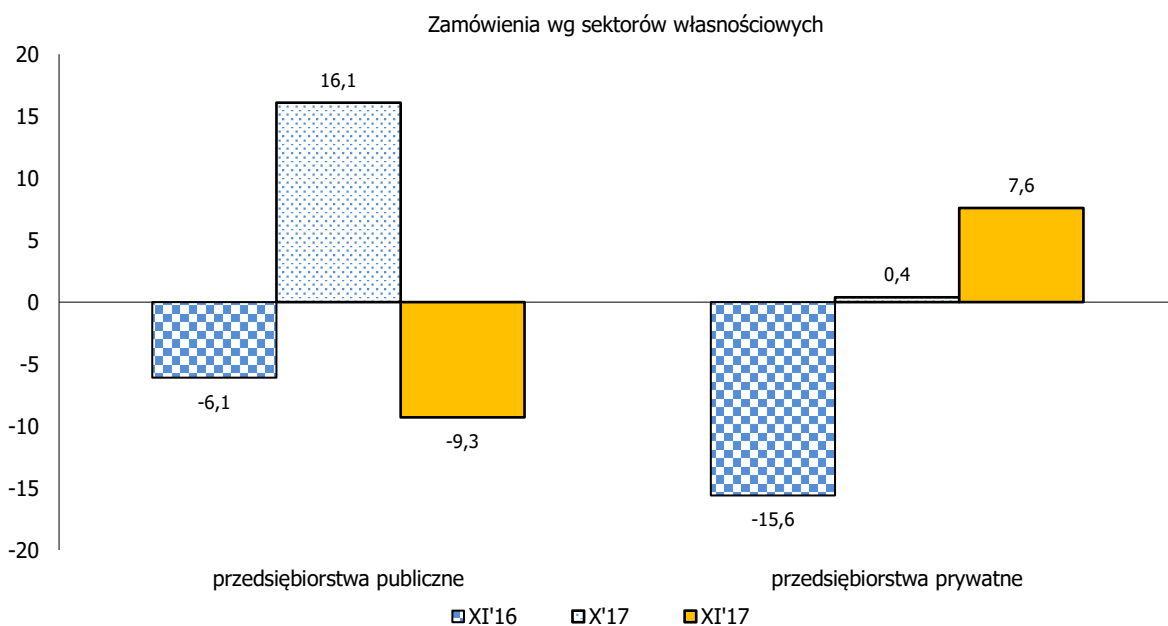

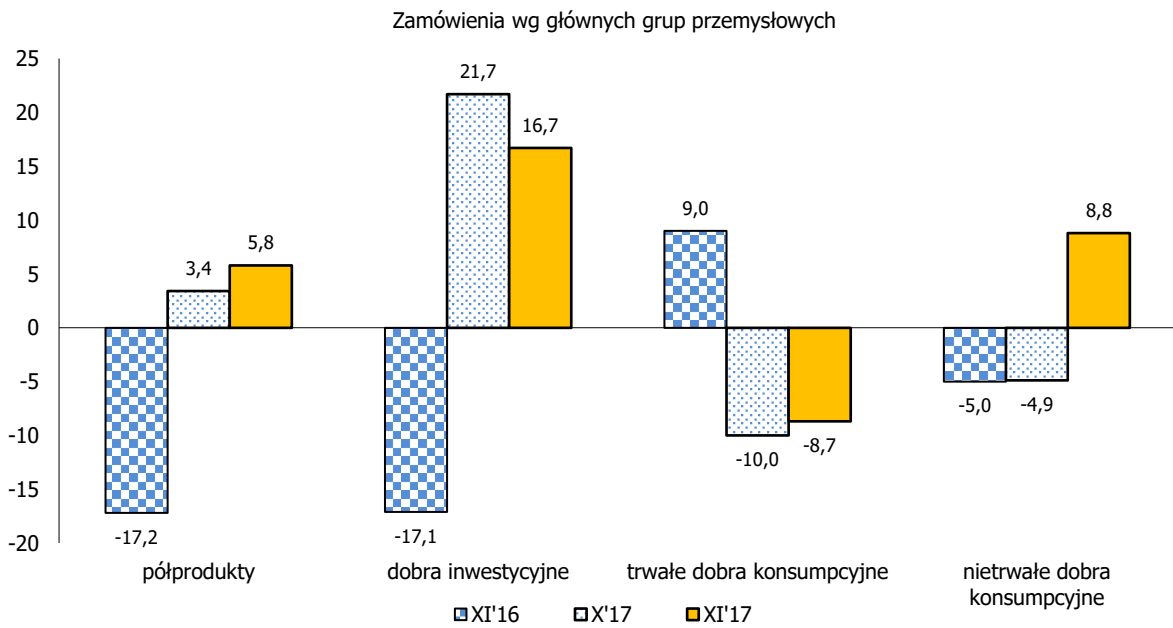
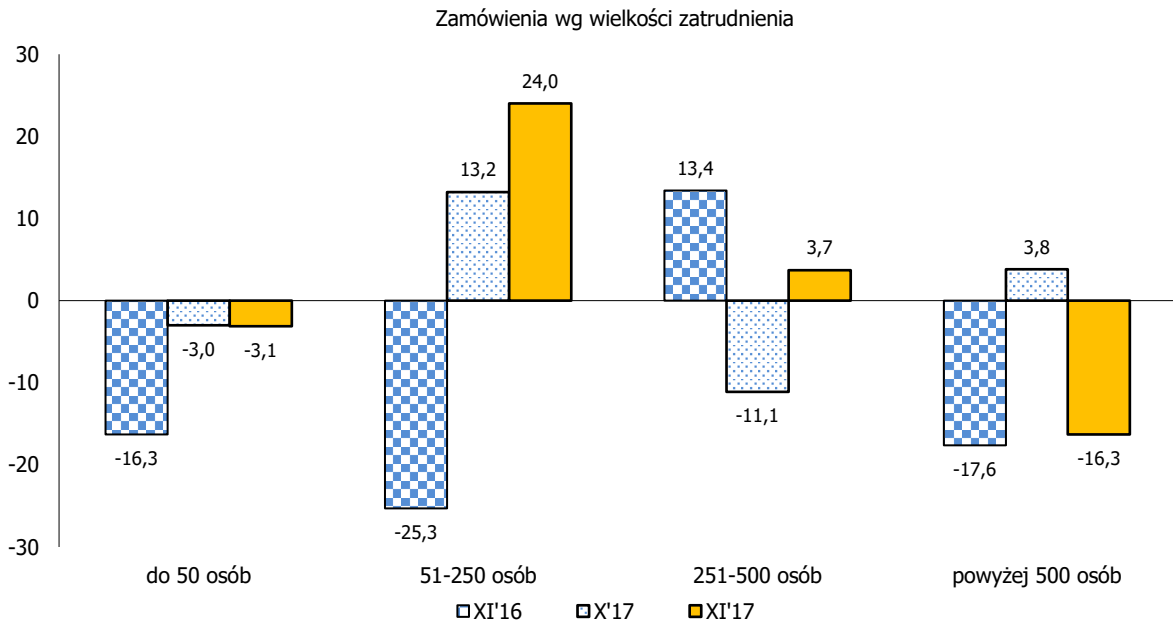

ZAMÓWIENIA OGÓŁEM

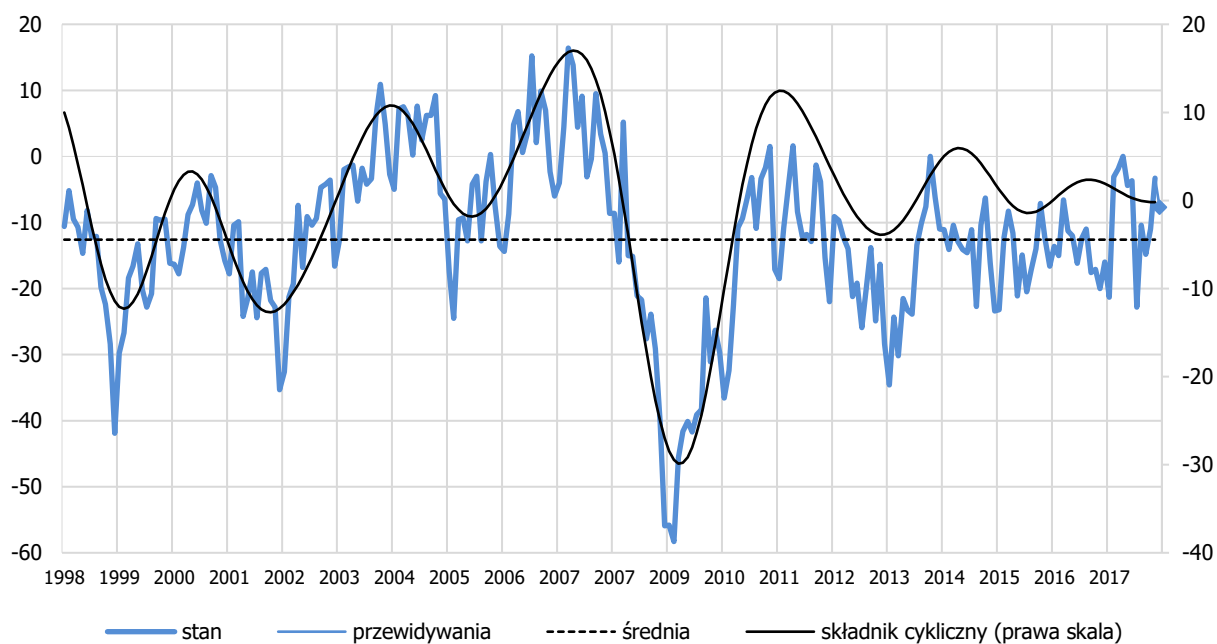

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	16,4	20,3	21,9	21,0	26,0	19,4
brak zmiany	52,8	53,3	54,8	60,1	54,1	54,5
spadek	30,8	26,4	23,3	19,0	19,9	26,1
saldo (1.-3.)	-14,4	-6,1	-1,4	2,0	6,1	-6,7

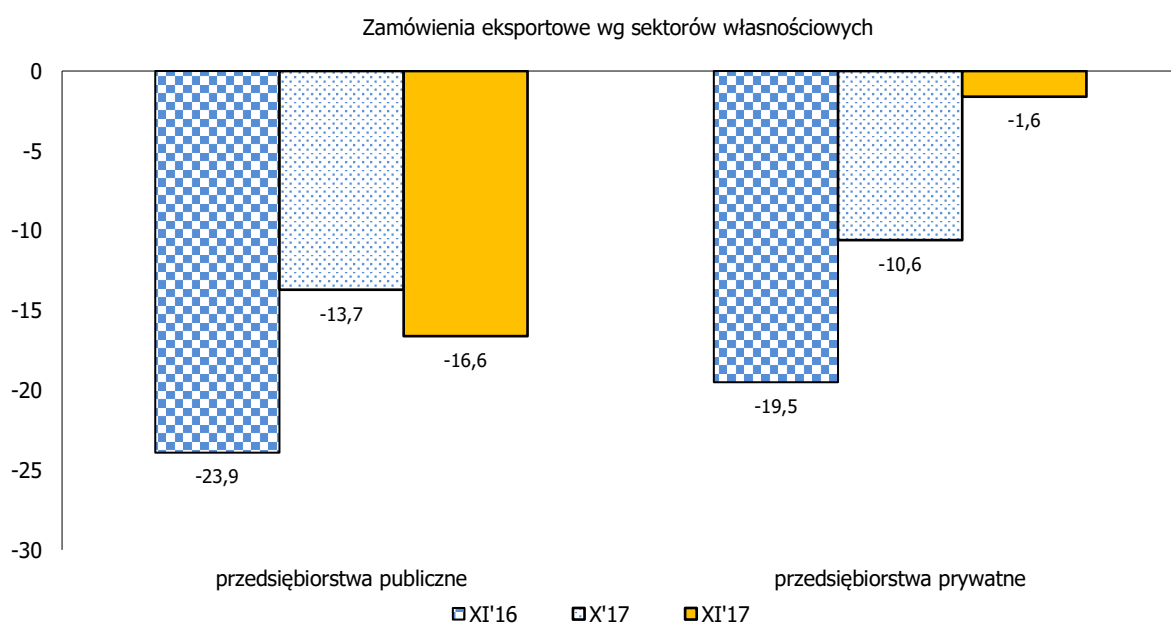

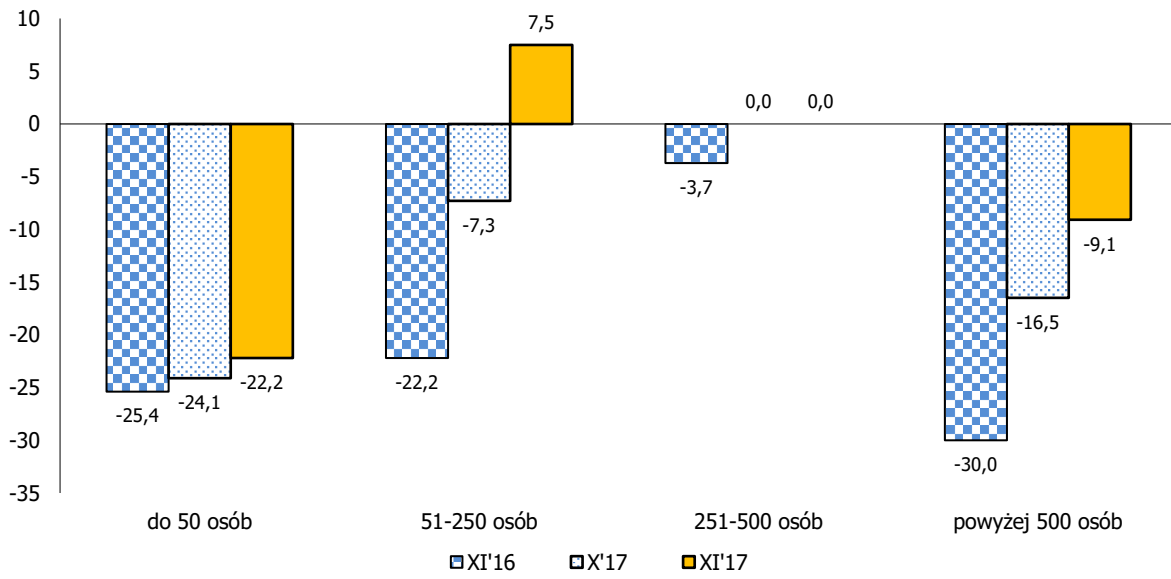
ZAMÓWIENIA EKSPORTOWE

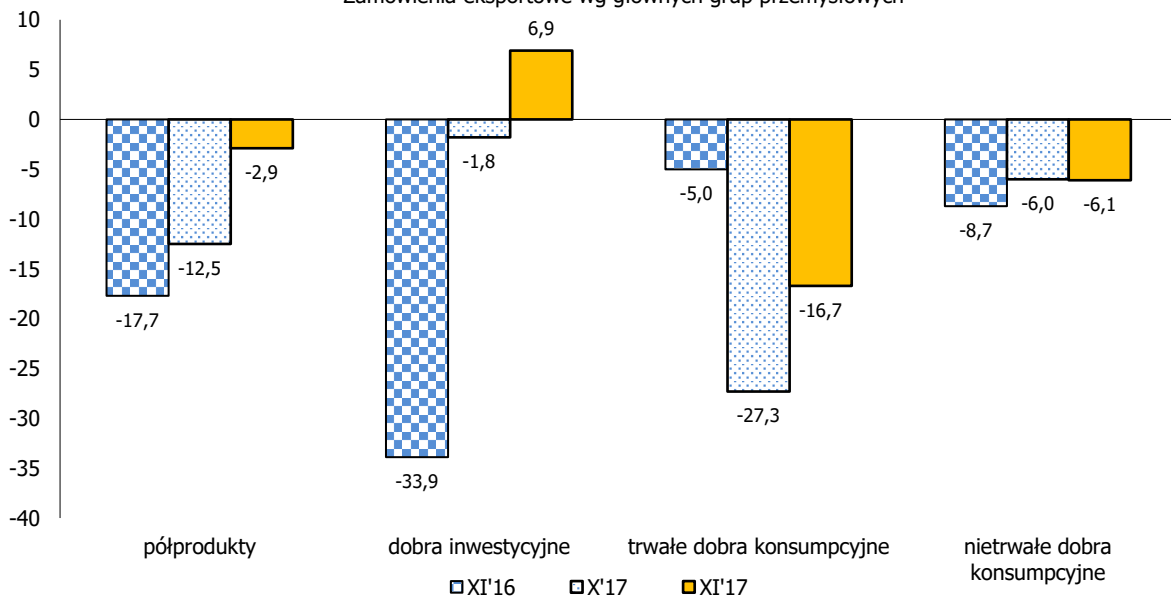
	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	11,8	12,8	13,1	13,1	17,8	15,0
brak zmiany	56,5	63,9	59,1	62,8	61,1	62,3
spadek	31,8	23,2	27,9	24,1	21,1	22,7
nie dotyczy	29,9	31,6	30,1	32,2	32,6	32,4
saldo (1.-3.)	-20,0	-10,4	-14,8	-11,0	-3,3	-7,7

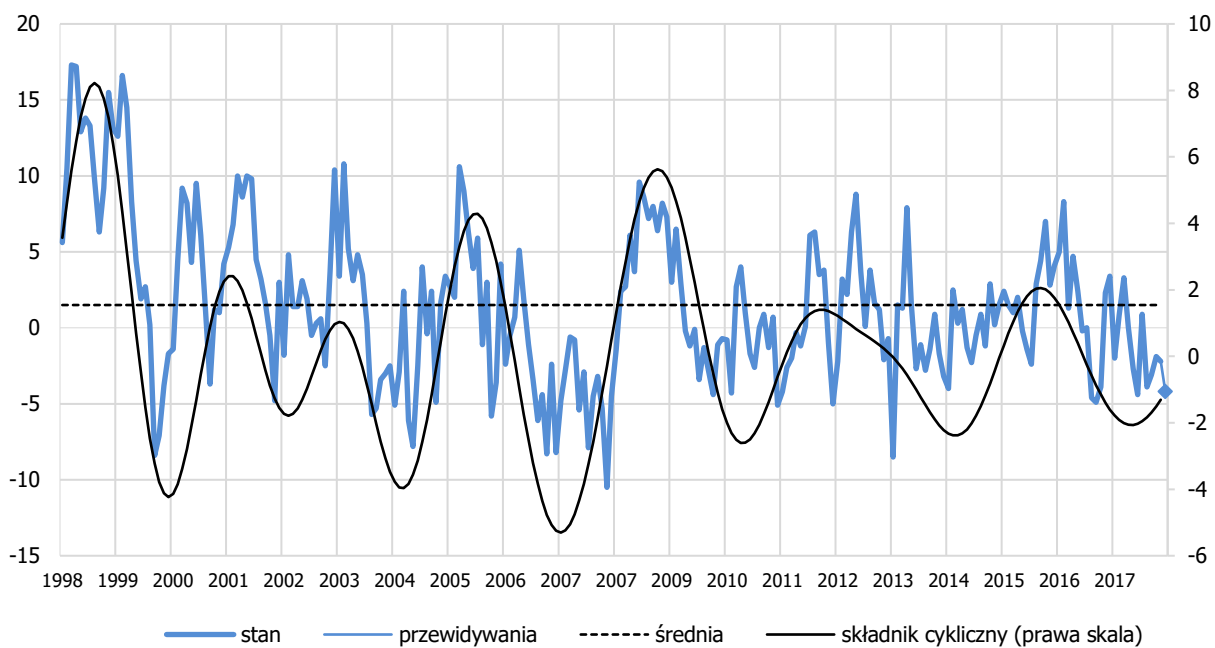
Zamówienia eksportowe wg wielkości zatrudnienia

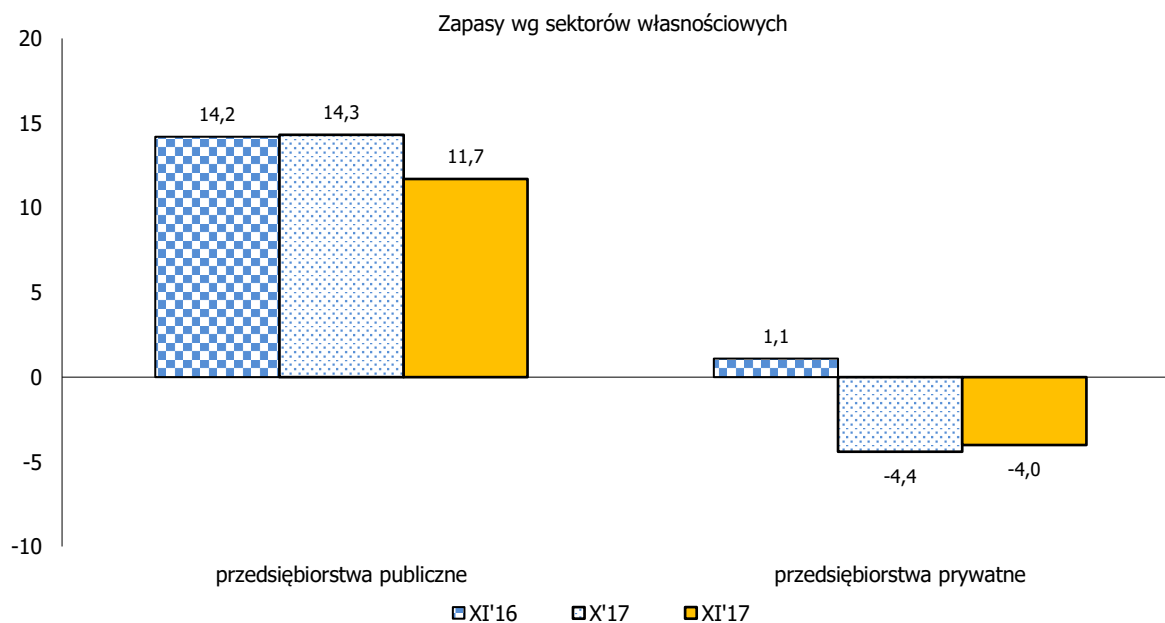
Zamówienia eksportowe wg głównych grup przemysłowych

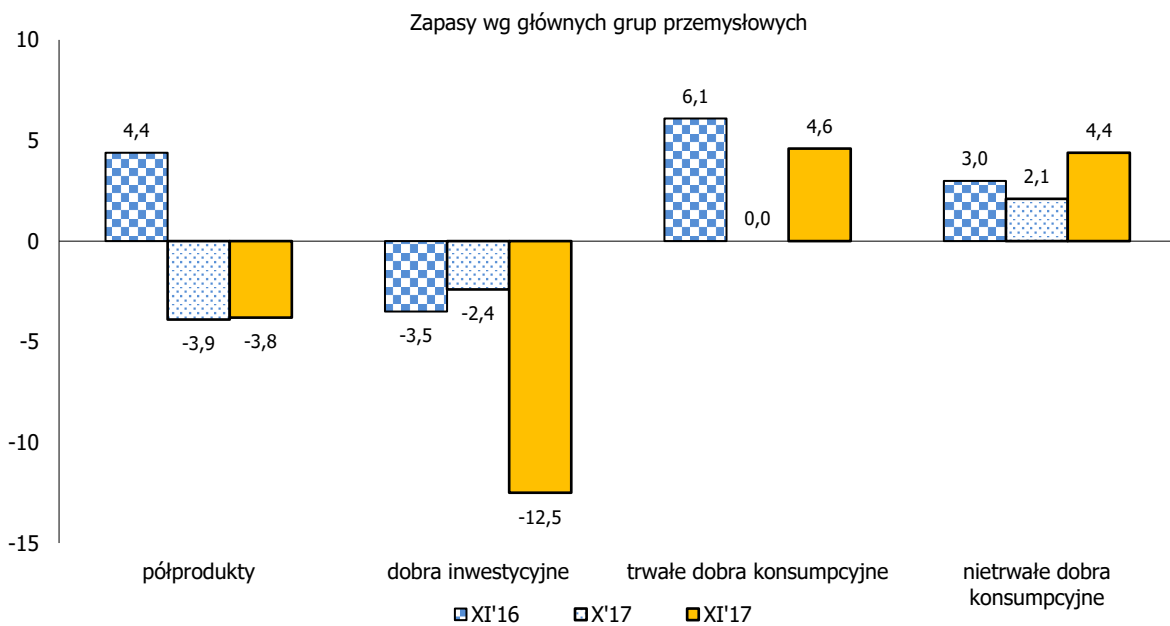
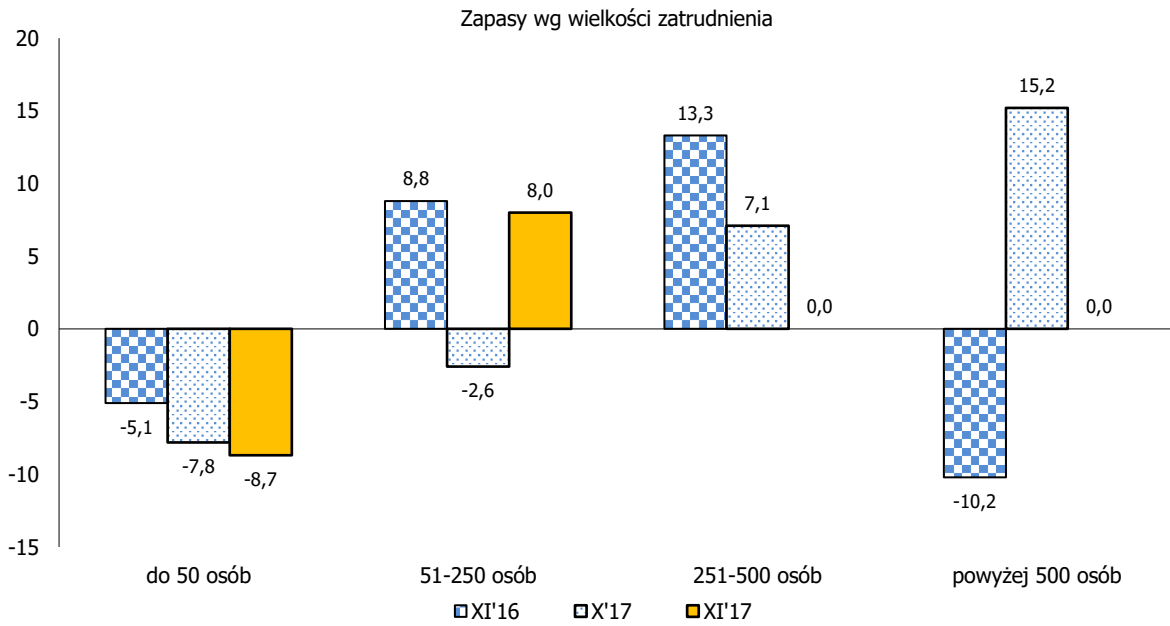

ZAPASY

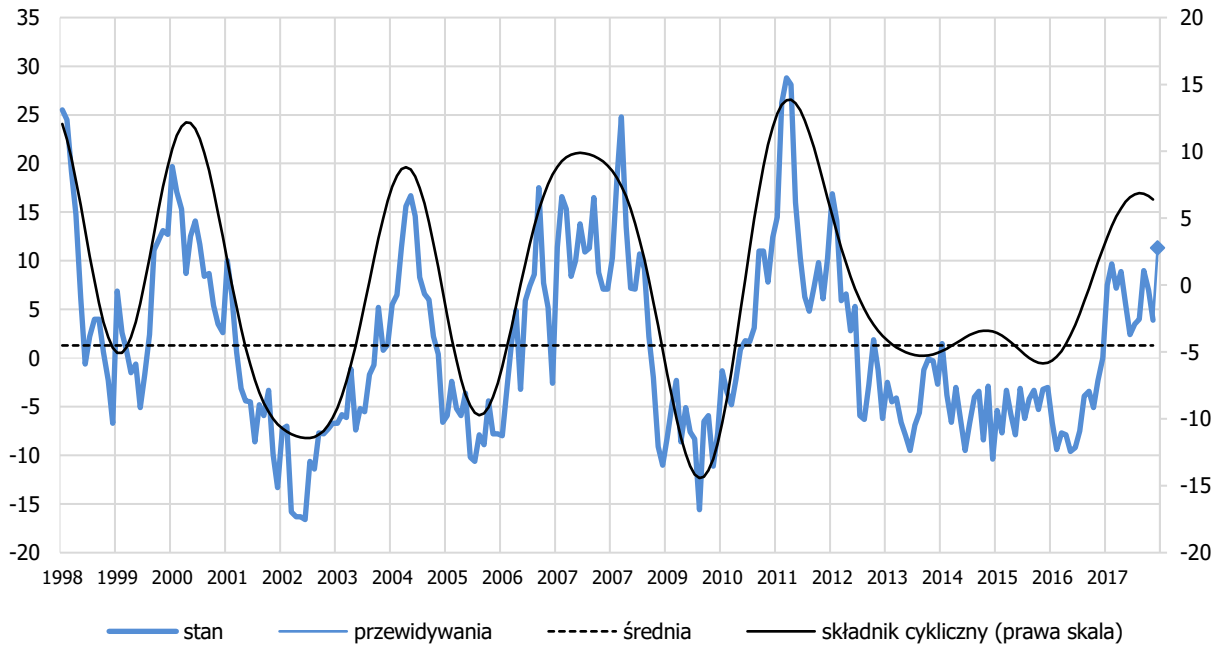

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	15,7	10,9	12,1	12,6	12,6	11,2
brak zmiany	70,9	74,4	72,7	72,9	72,6	73,4
spadek	13,4	14,8	15,2	14,5	14,8	15,4
saldo (1.-3.)	2,3	-3,9	-3,1	-1,9	-2,2	-4,2

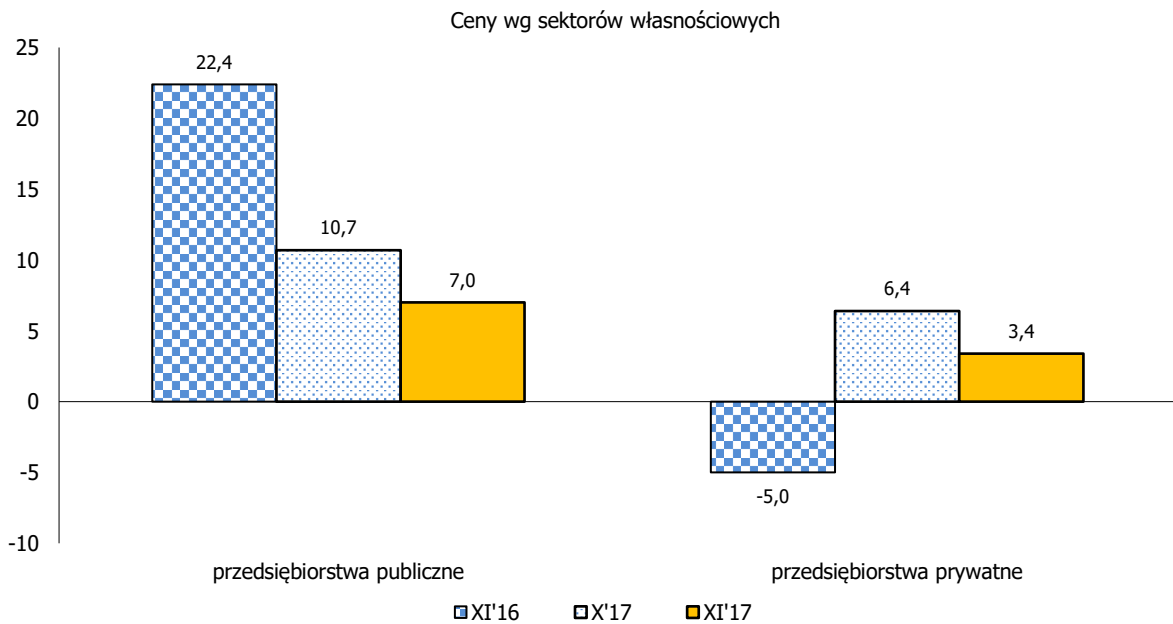

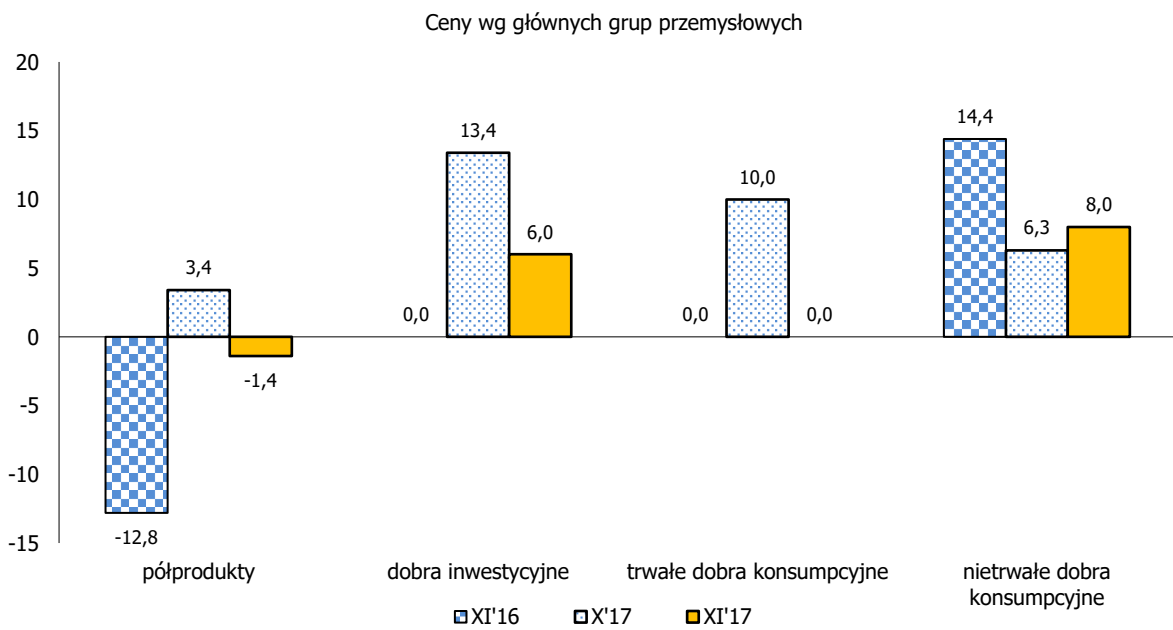
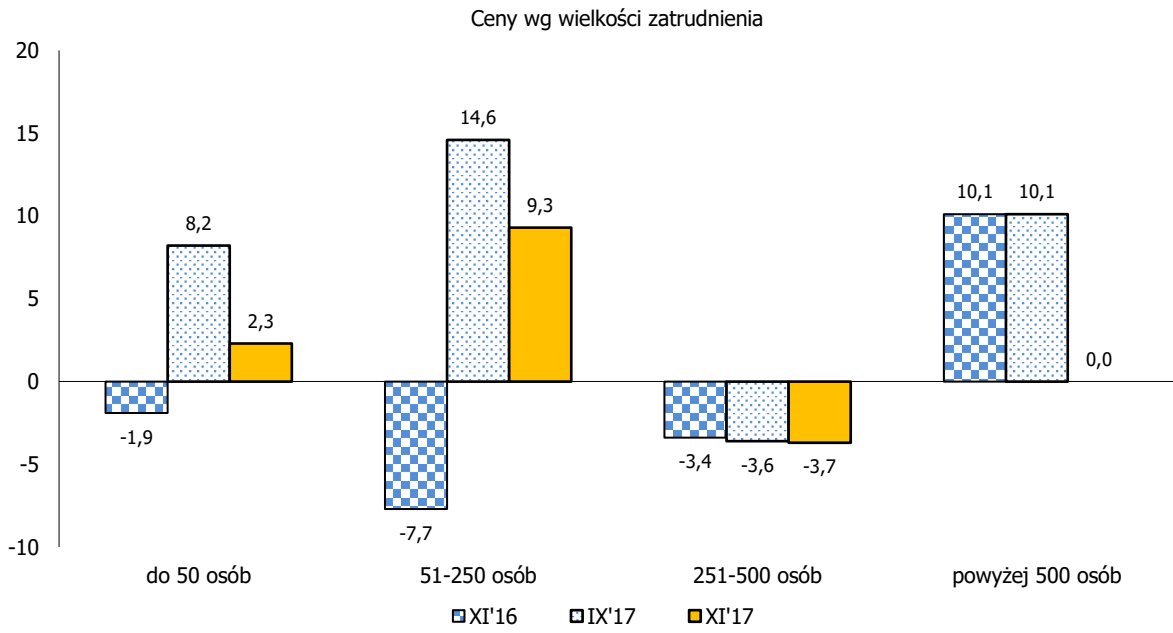

CENY

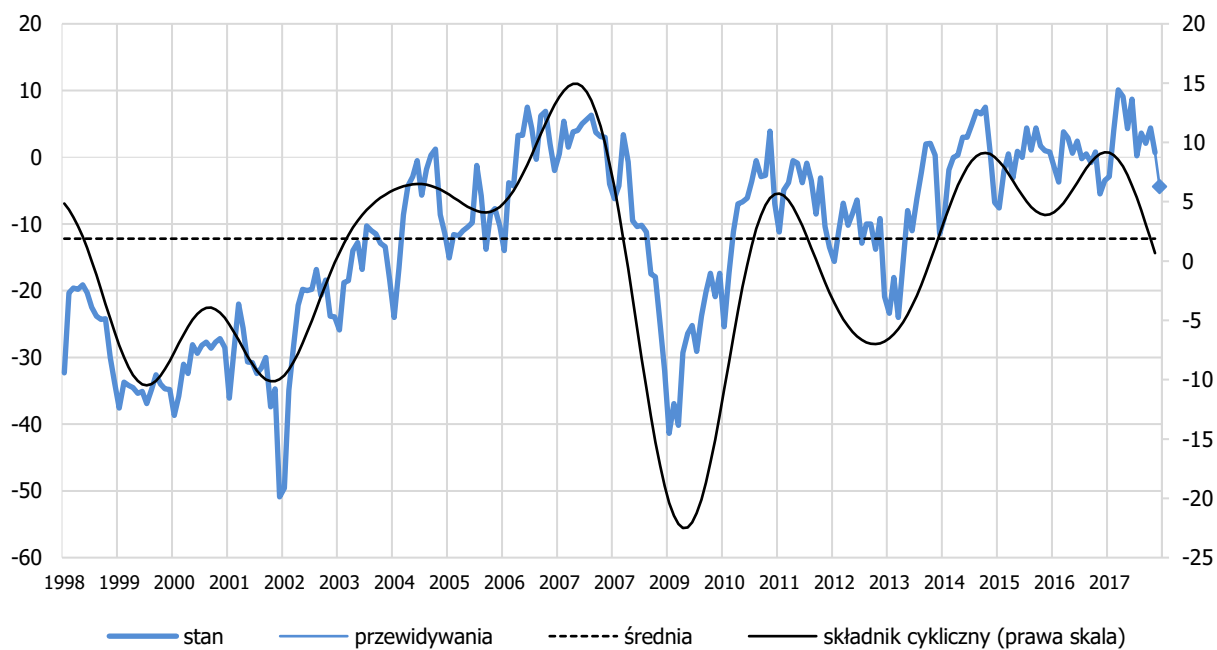

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	9,2	11,5	16,4	14,9	12,6	18,7
brak zmiany	79,3	81,0	76,2	77,2	78,6	73,9
spadek	11,5	7,5	7,4	7,9	8,7	7,4
saldo (1.-3.)	-2,3	4,0	9,0	7,0	3,9	11,3

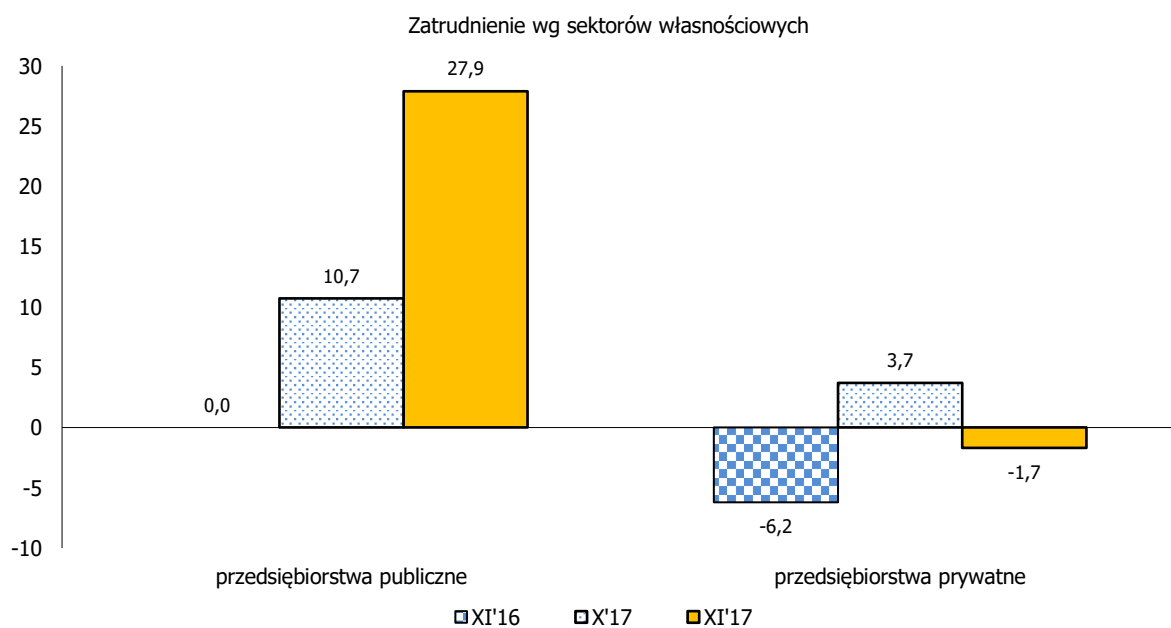

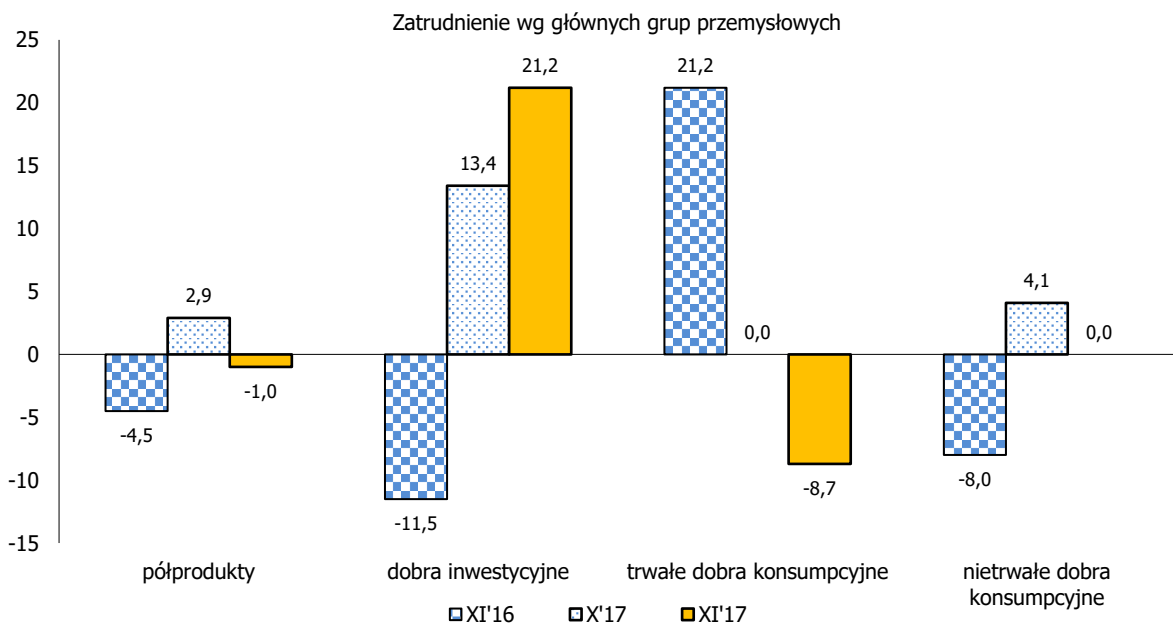
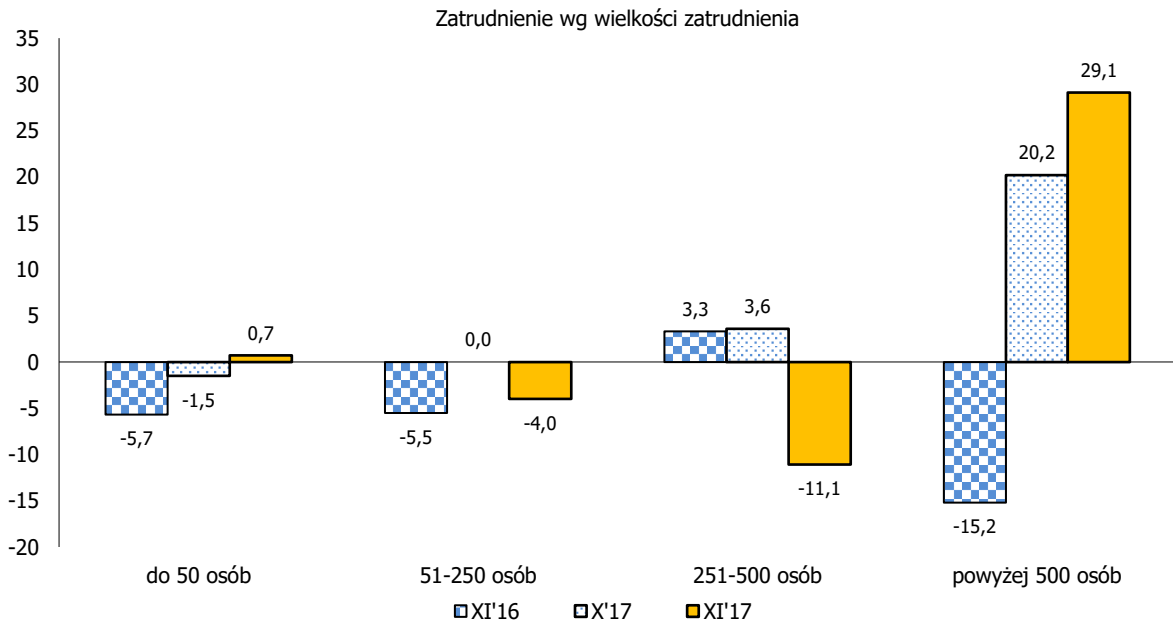

ZATRUDNIENIE

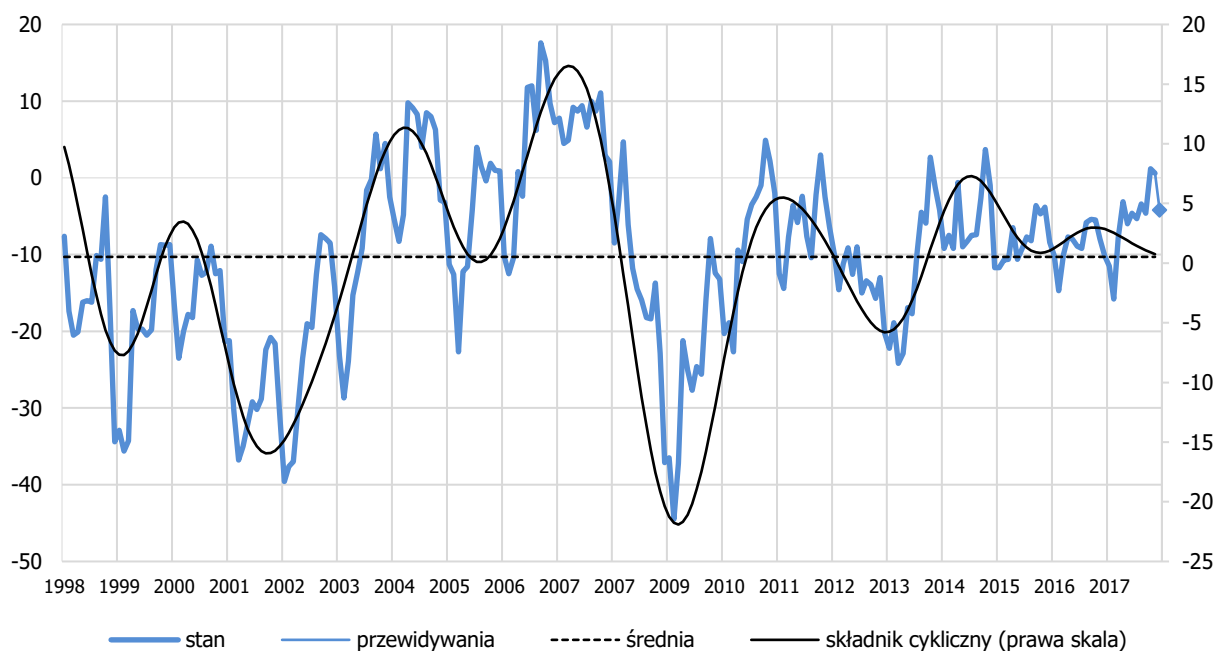

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
wzrost	11,6	17,4	17,0	15,3	14,8	11,7
brak zmiany	71,4	68,8	68,1	73,8	71,1	72,2
spadek	17,1	13,8	14,9	10,9	14,1	16,1
saldo (1.-3.)	-5,5	3,6	2,1	4,4	0,7	-4,4

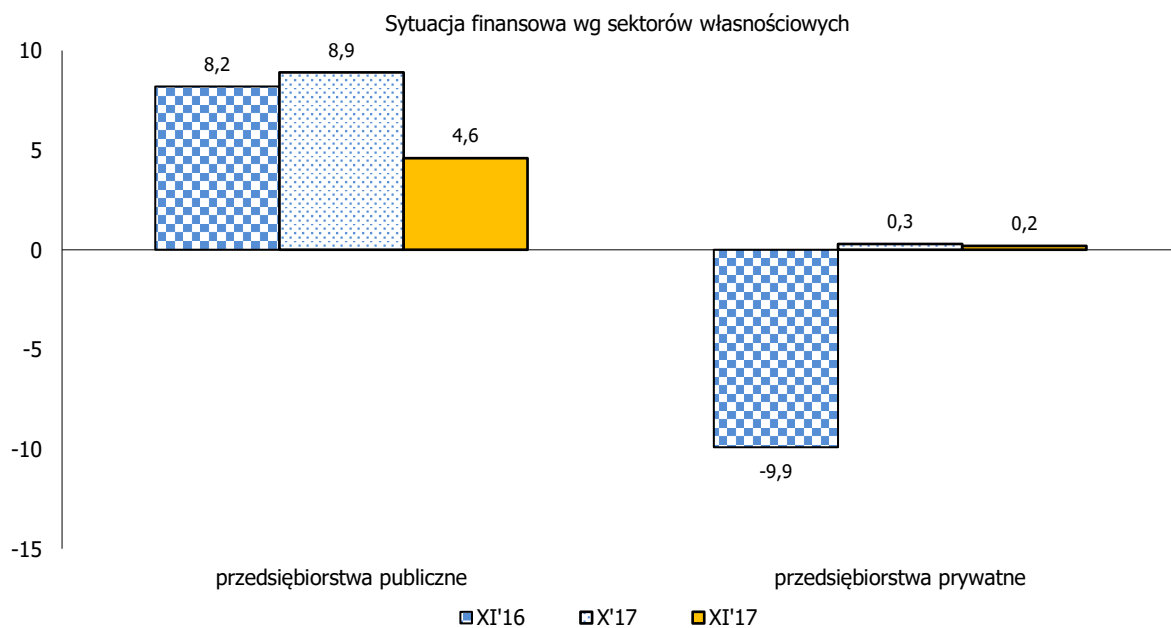

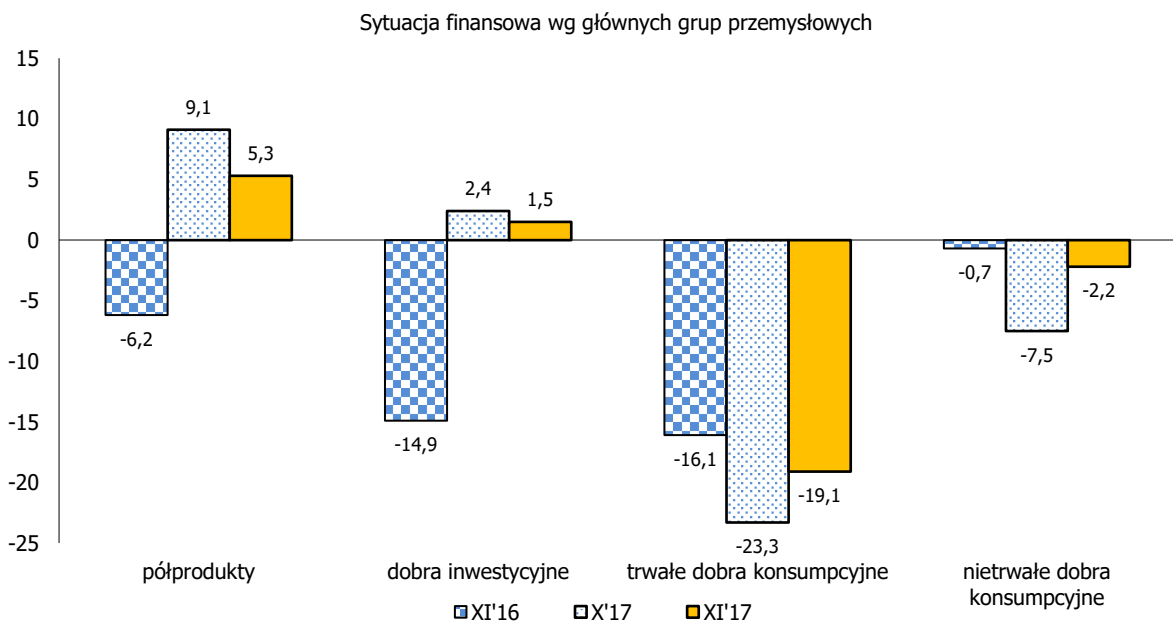
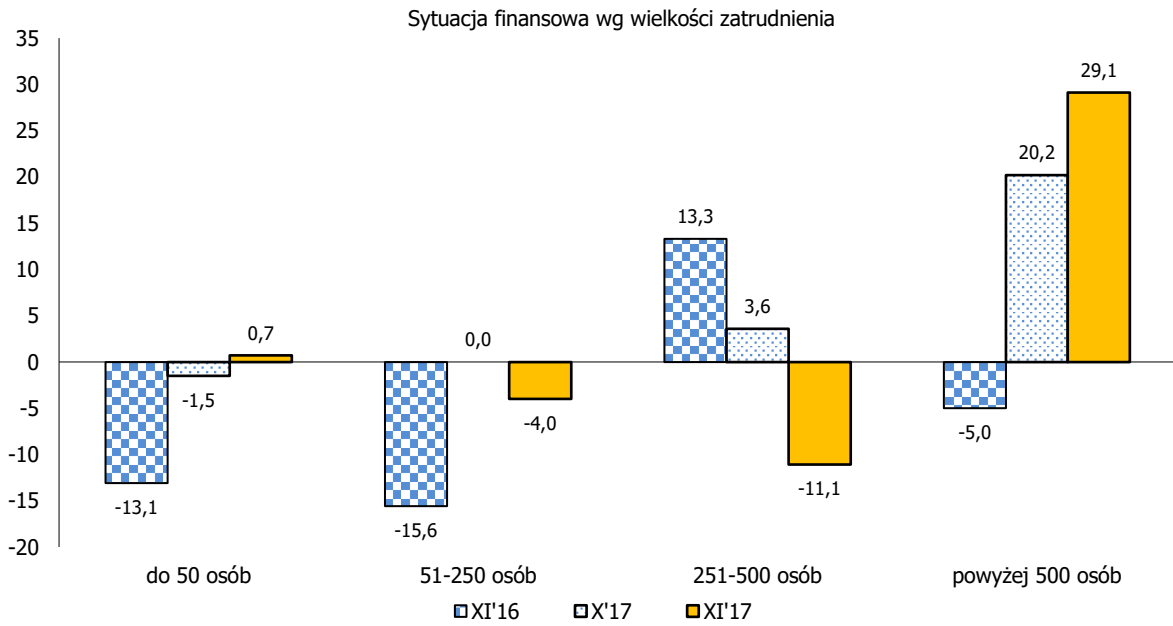

SYTUACJA FINANSOWA

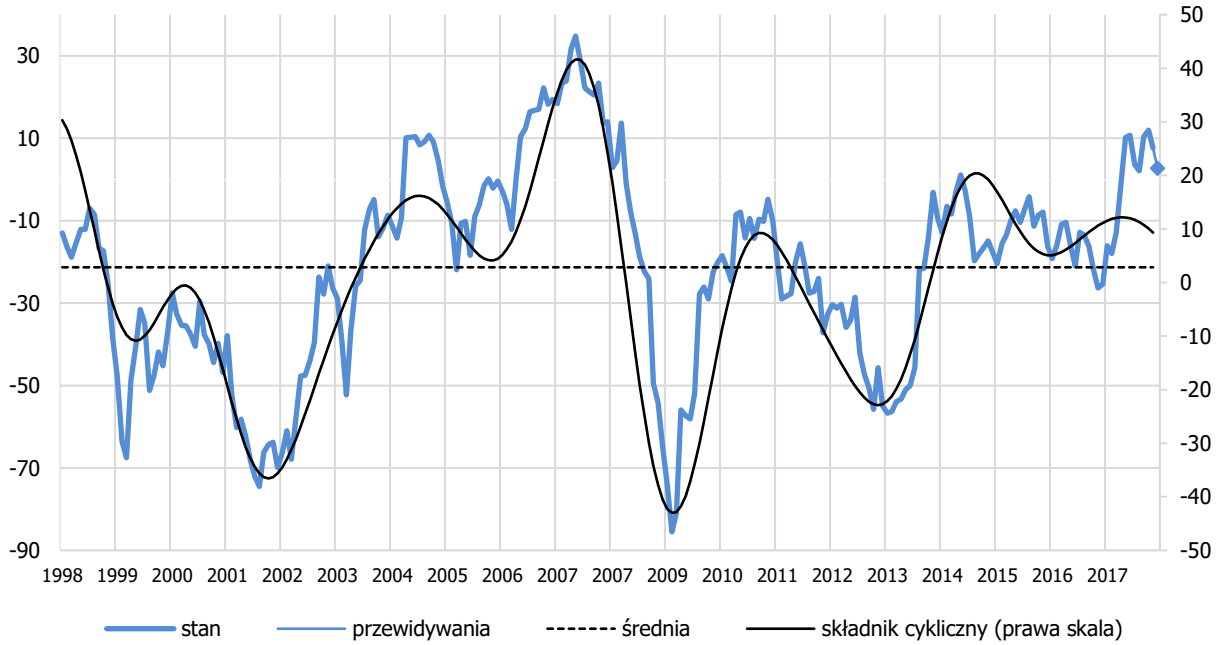

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
poprawa	13,2	16,0	13,4	16,7	15,5	14,8
brak zmiany	65,6	64,6	68,6	67,8	69,6	66,2
pogorszenie	21,2	19,4	18,0	15,5	14,9	19,0
saldo (1.-3.)	-8,0	-3,4	-4,6	1,2	0,6	-4,2

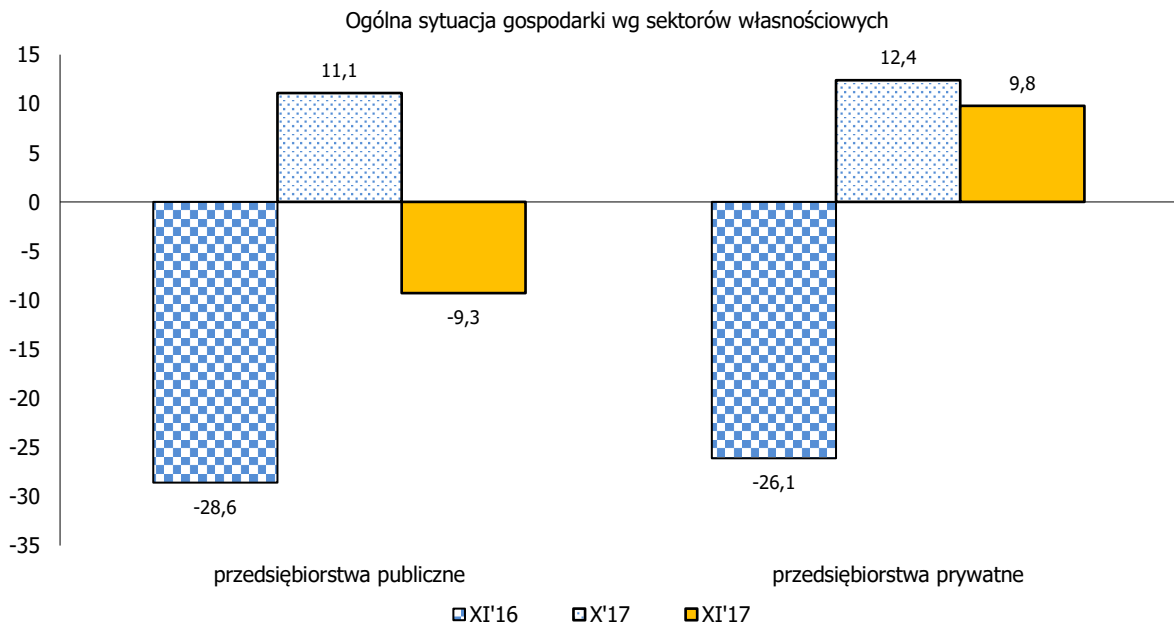

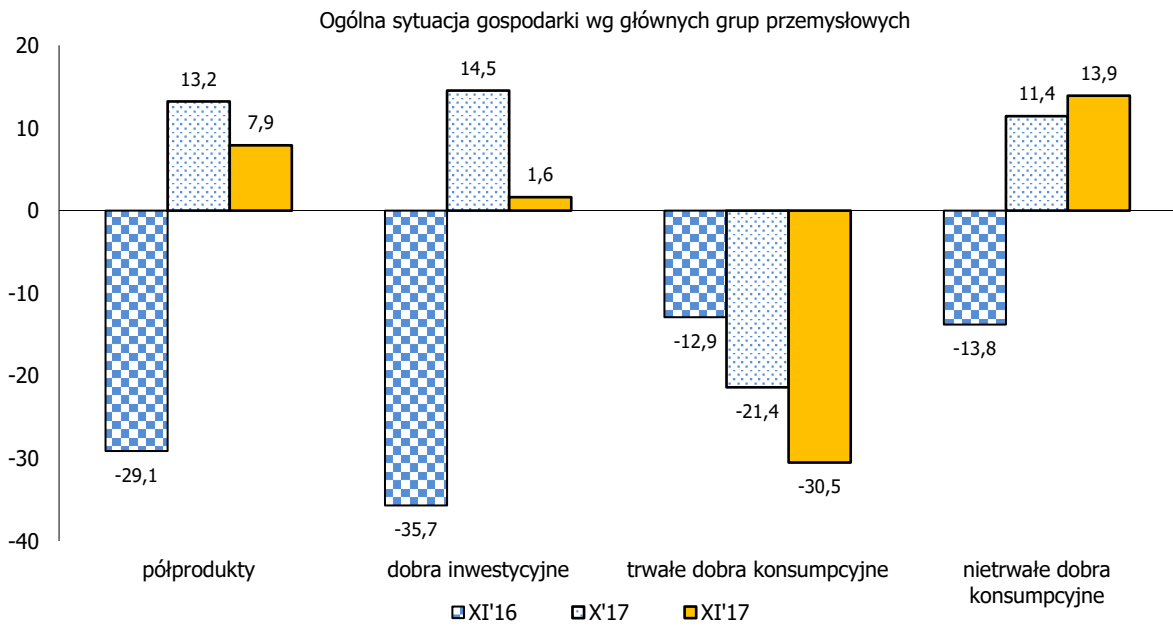
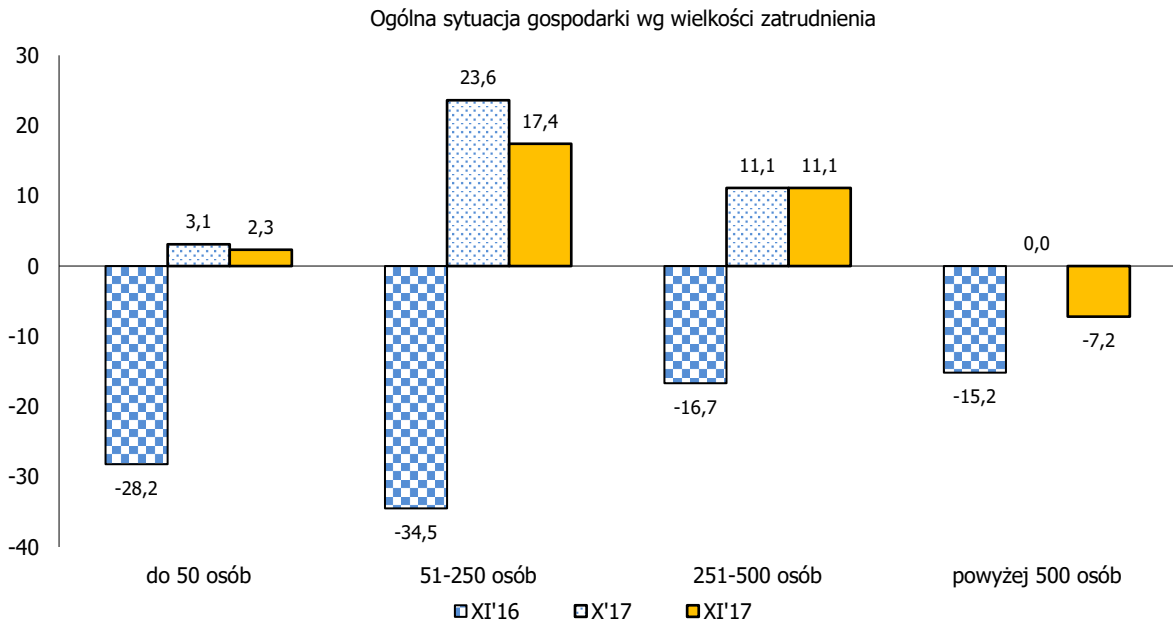

OGÓLNA SYTUACJA GOSPODARKI

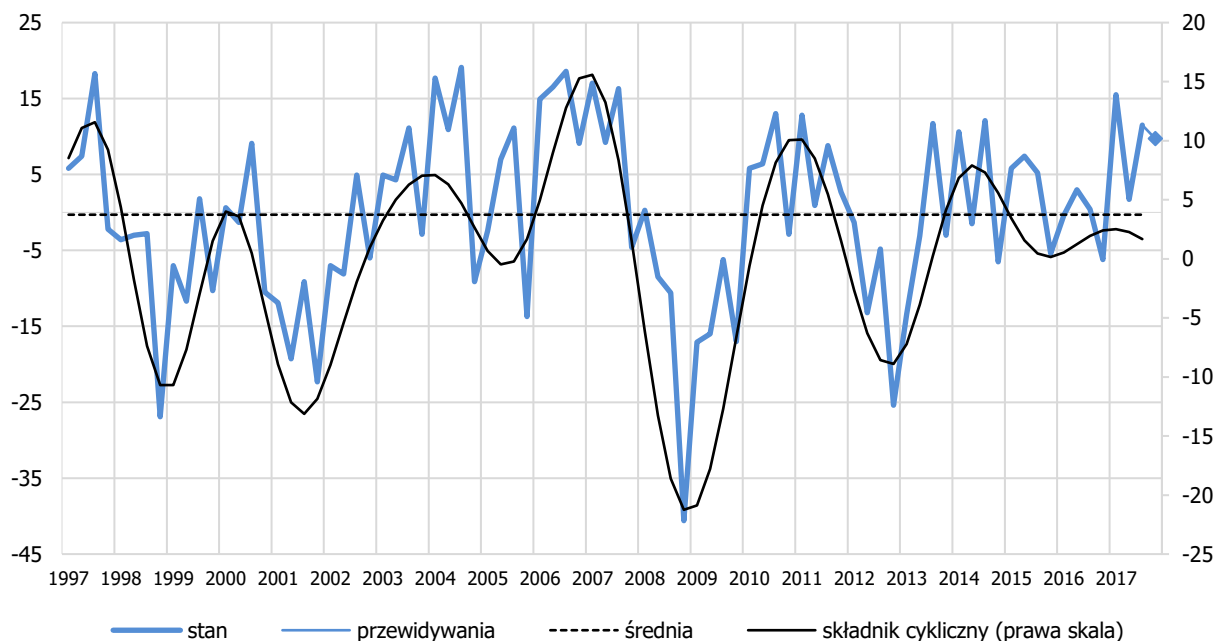

	XI'16	VIII'17	IX'17	X'17	XI'17	przewidywania
poprawa	7,6	18,0	24,0	23,3	22,1	20,9
brak zmiany	58,5	66,1	62,4	65,4	63,4	60,9
pogorszenie	33,9	15,9	13,6	11,3	14,5	18,2
saldo (1.-3.)	-26,3	2,1	10,4	12,0	7,6	2,7

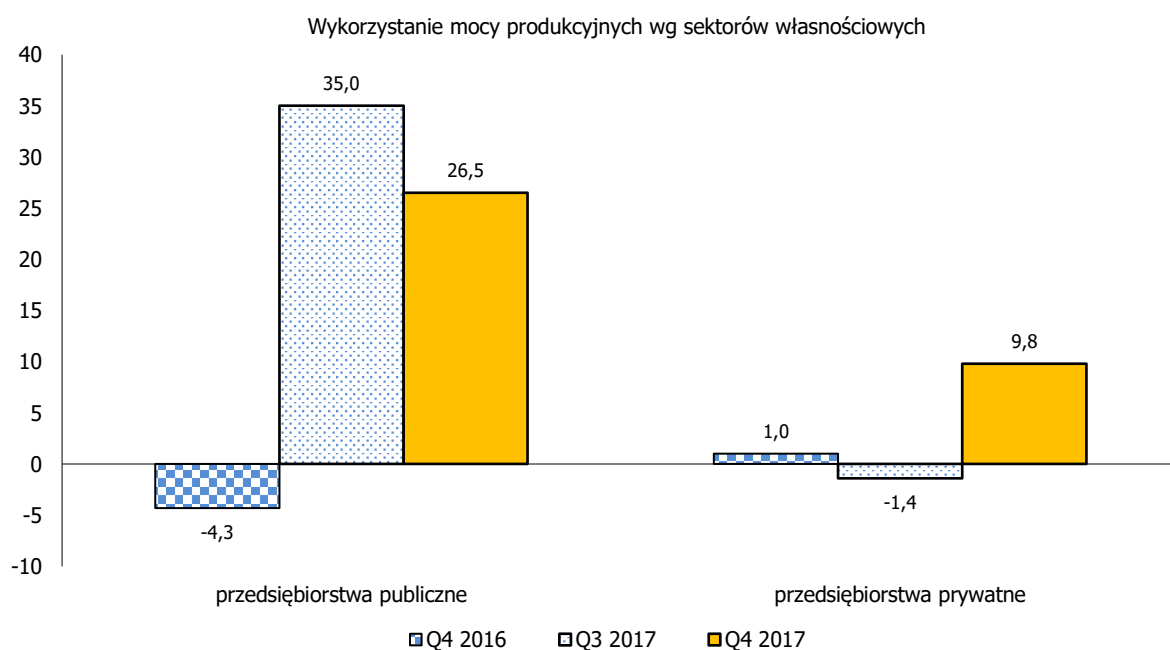

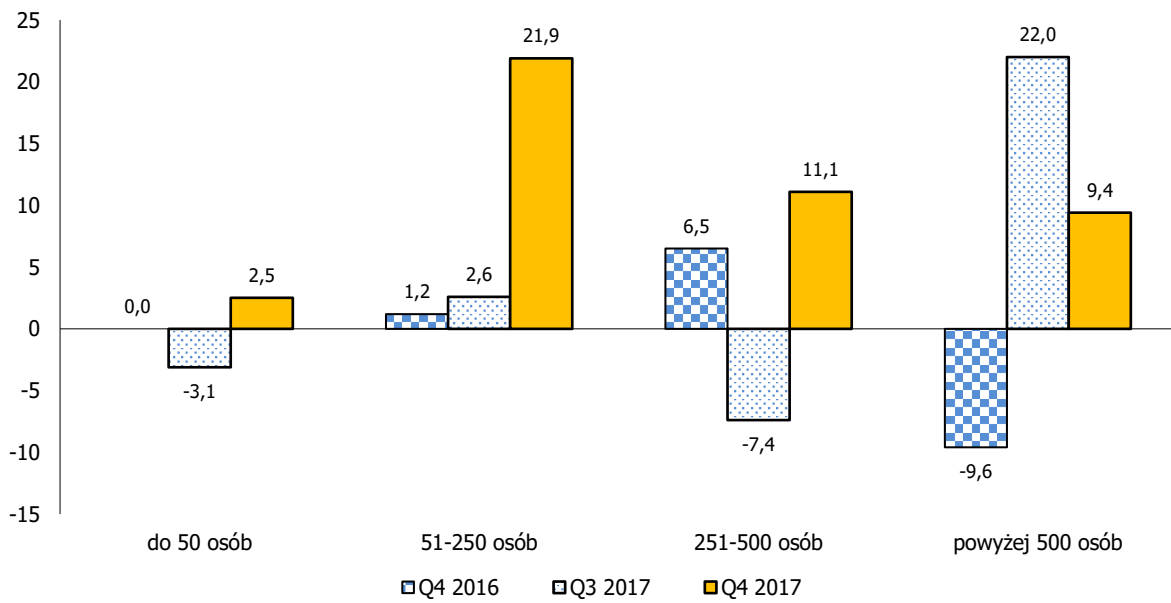
WYKORZYSTANIE MOCY PRODUKCYJNYCH

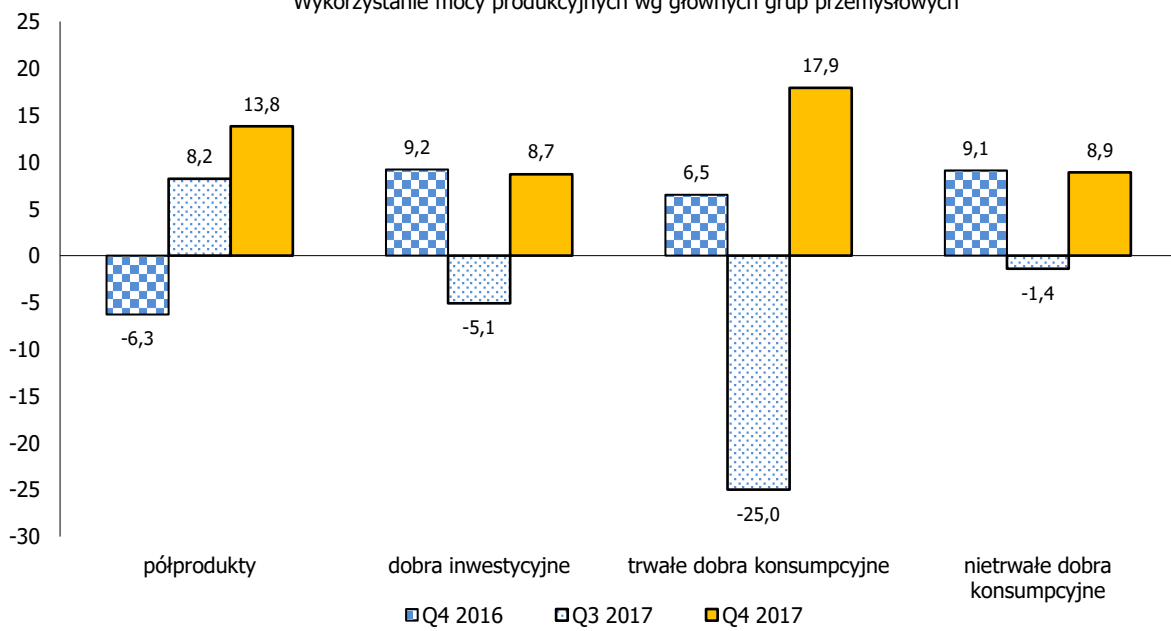
	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	20,0	14,8	27,9	18,6	22,8	21,6
brak zmiany	60,4	64,2	59,7	64,5	65,9	66,5
spadek	19,6	21,0	12,4	16,9	11,3	11,9
saldo (1.-3.)	0,4	-6,2	15,5	1,7	11,5	9,7
stopień wykorzystania mocy produkcyjnych (%)	73,5	72,3	75,3	75,0	75,7	74,0

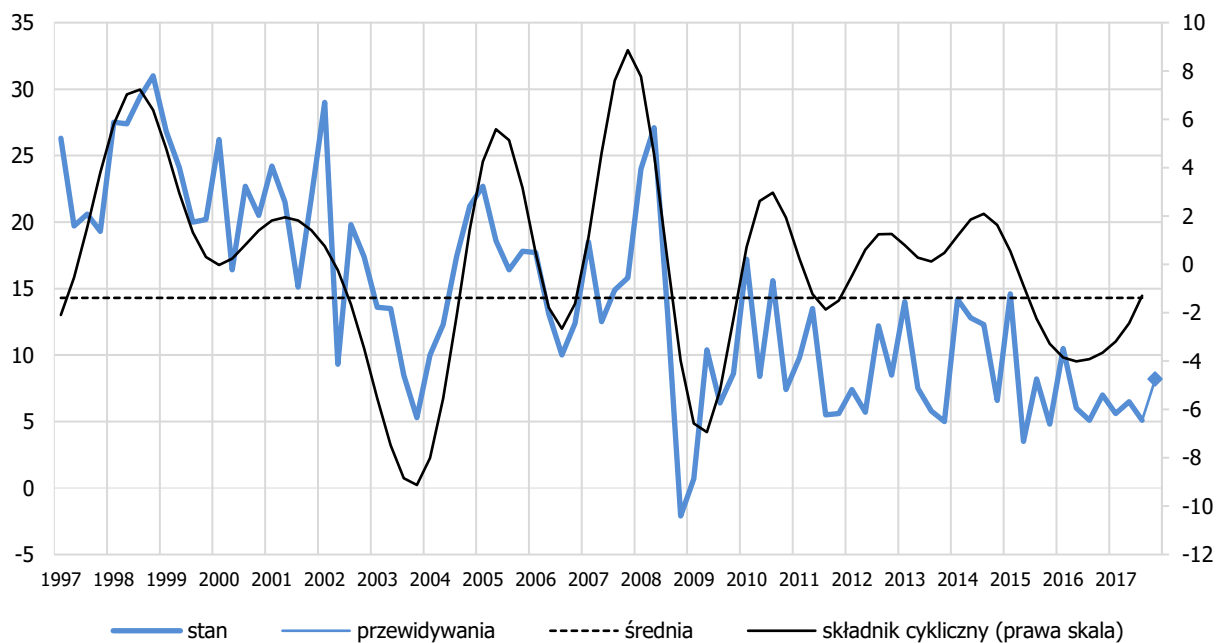
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg wielkości zatrudnienia

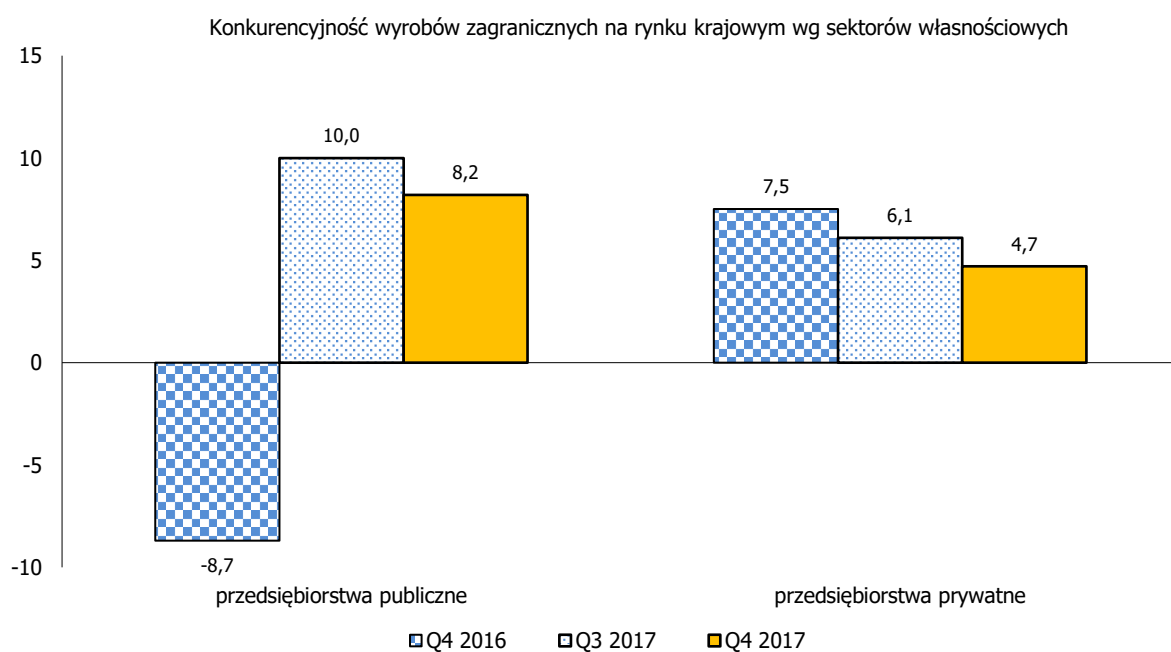
Wykorzystanie mocy produkcyjnych wg głównych grup przemysłowych

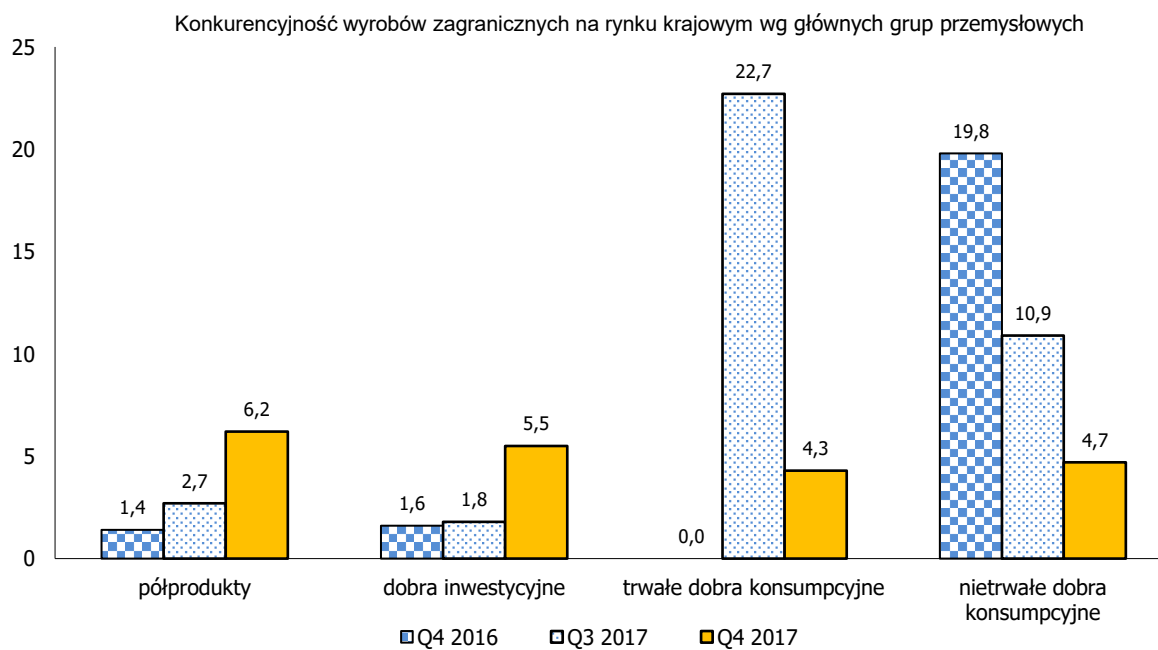
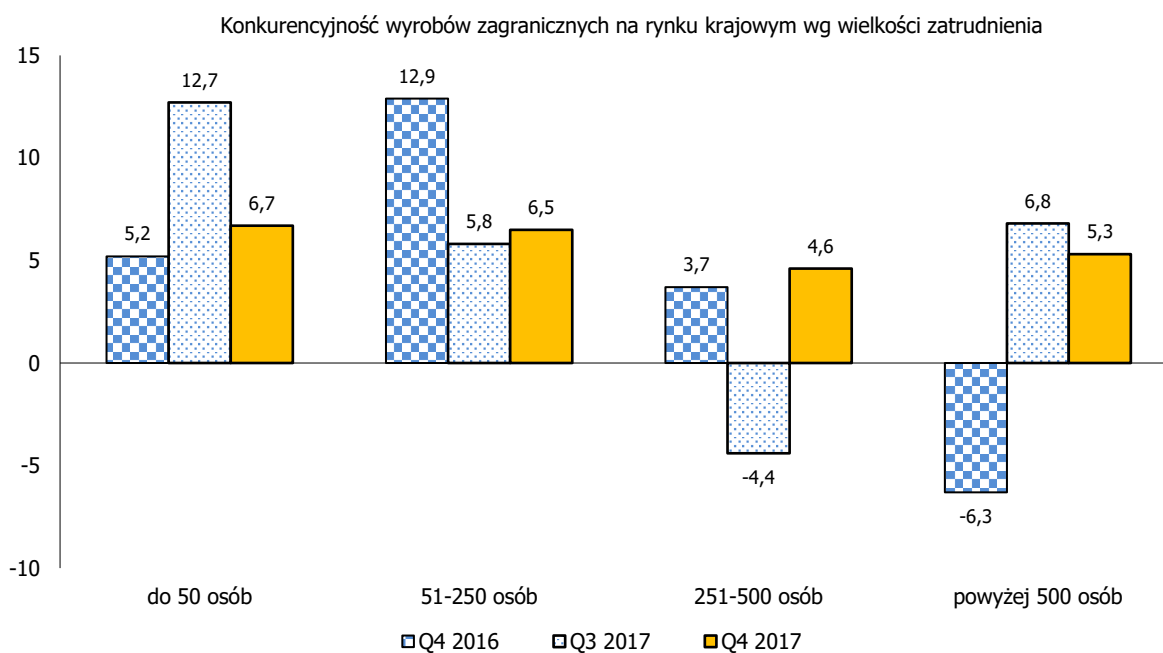

KONKURENCYJNOŚĆ TOWARÓW ZAGRANICZNYCH

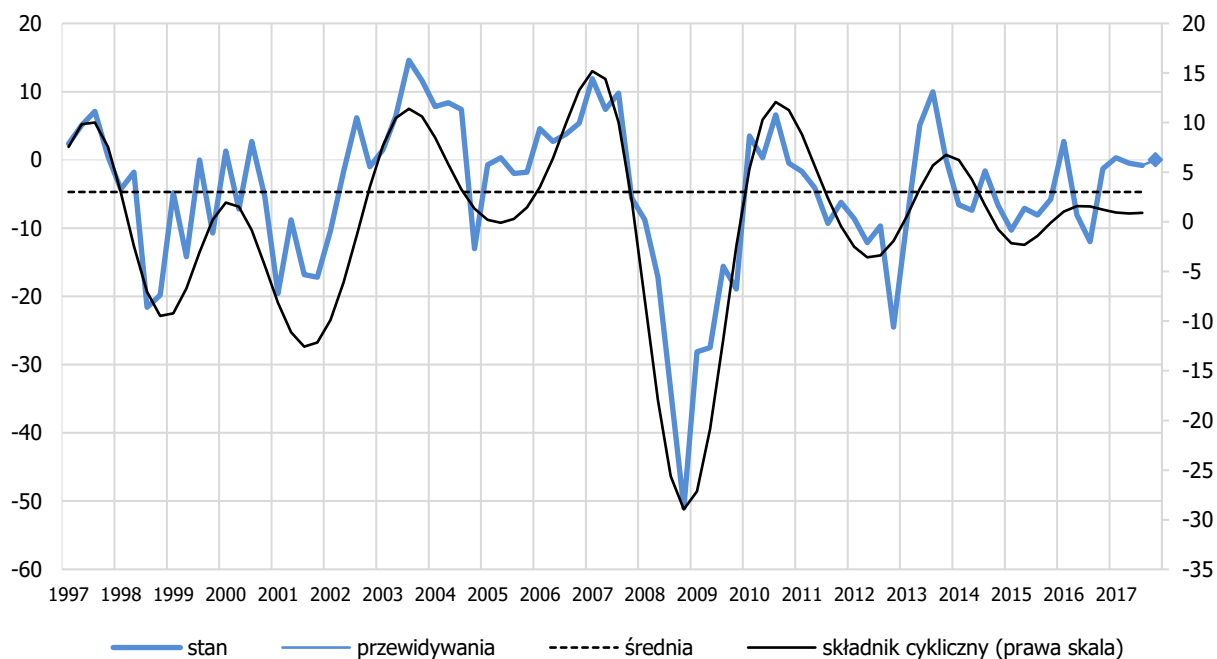

	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	11,8	14,6	10,5	11,9	10,6	13,8
brak zmiany	81,5	77,7	84,6	82,7	83,9	80,6
spadek	6,7	7,6	4,9	5,4	5,5	5,6
trudno ocenić	29,2	32,8	32,5	28,7	29,6	31,2
saldo (1.-3.)	5,1	7,0	5,6	6,5	5,1	8,2

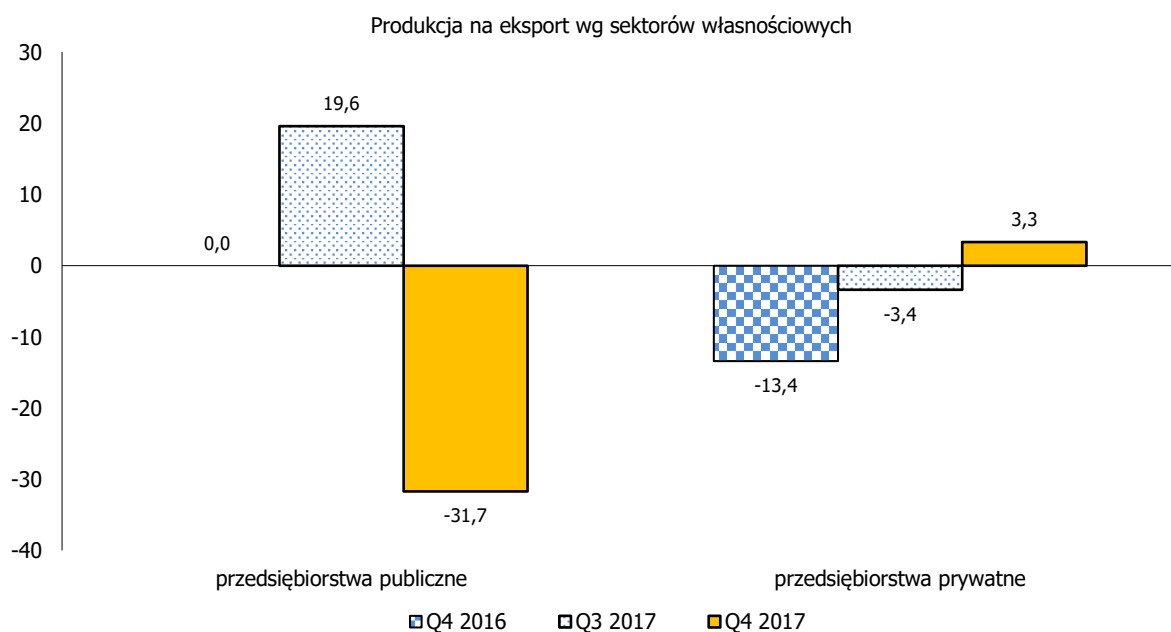

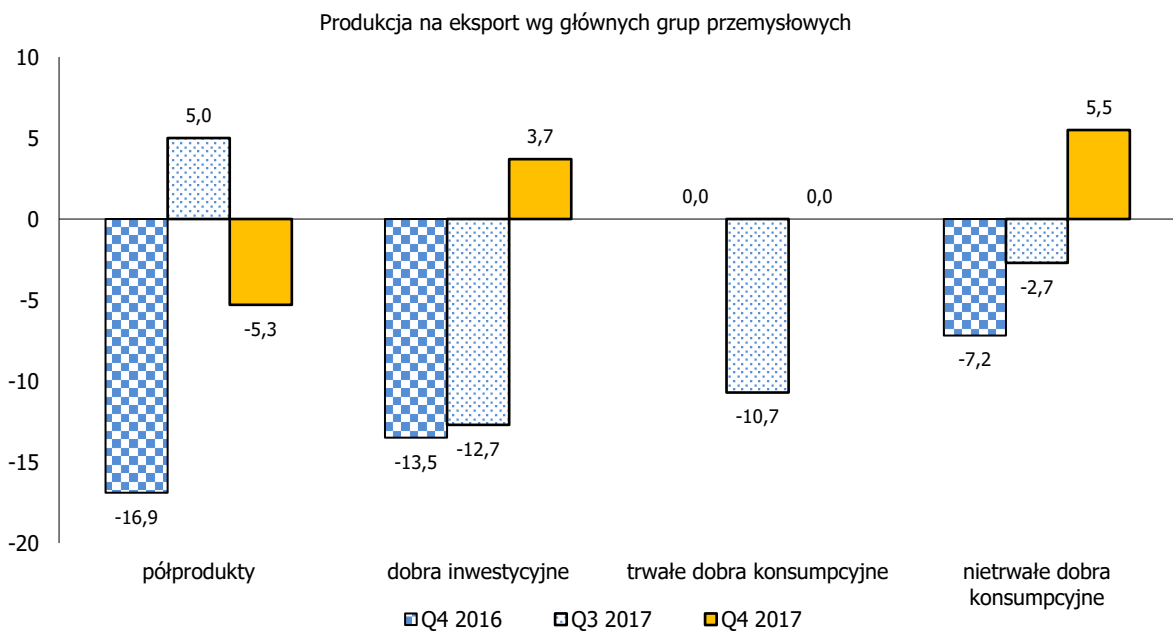
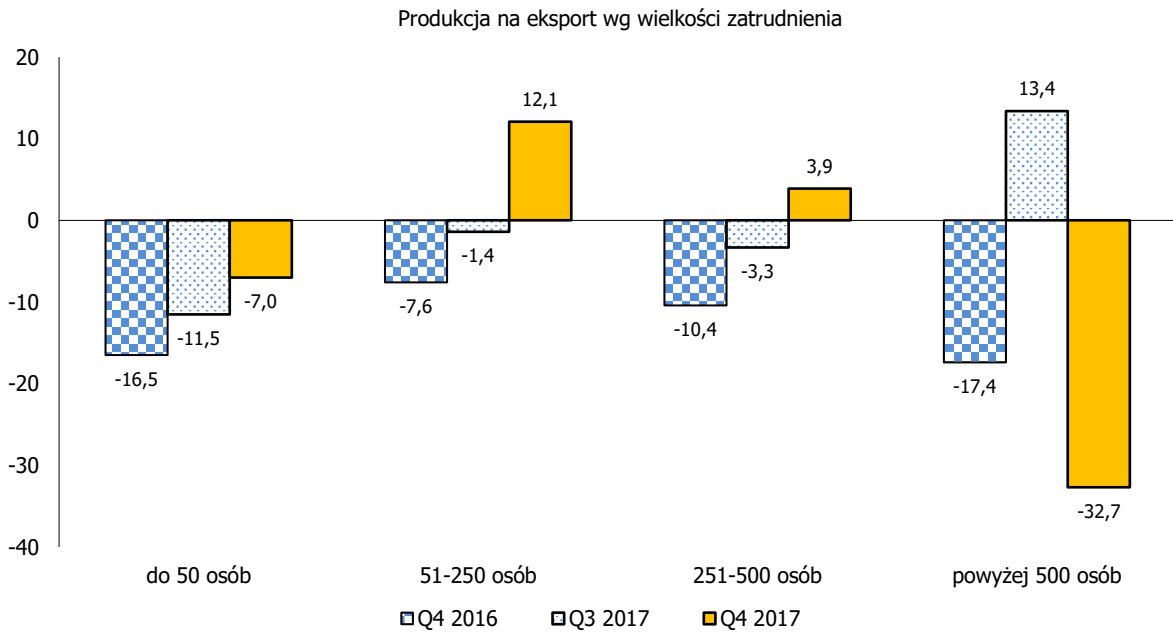

PRODUKCJA NA EKSPORT

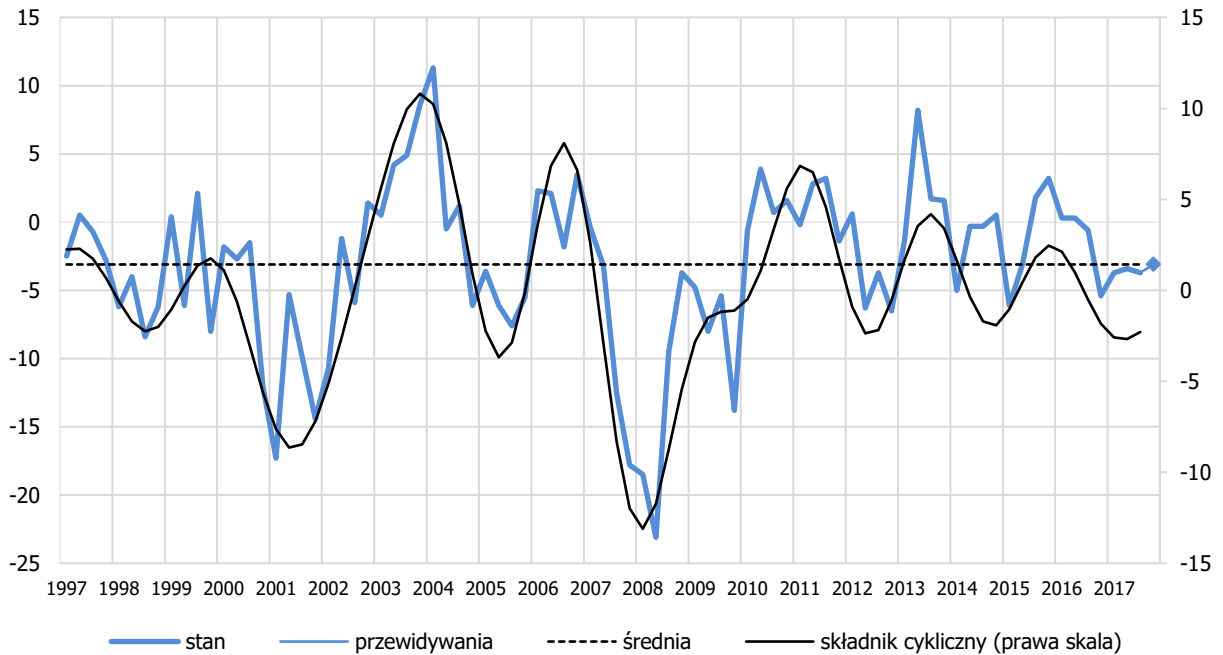

	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	11,6	14,3	19,2	17,0	17,6	15,7
brak zmiany	64,8	70,1	61,9	65,5	63,9	68,5
spadek	23,6	15,6	18,9	17,5	18,4	15,7
saldo (1.-3.)	-12,0	-1,3	0,3	-0,5	-0,8	0,0

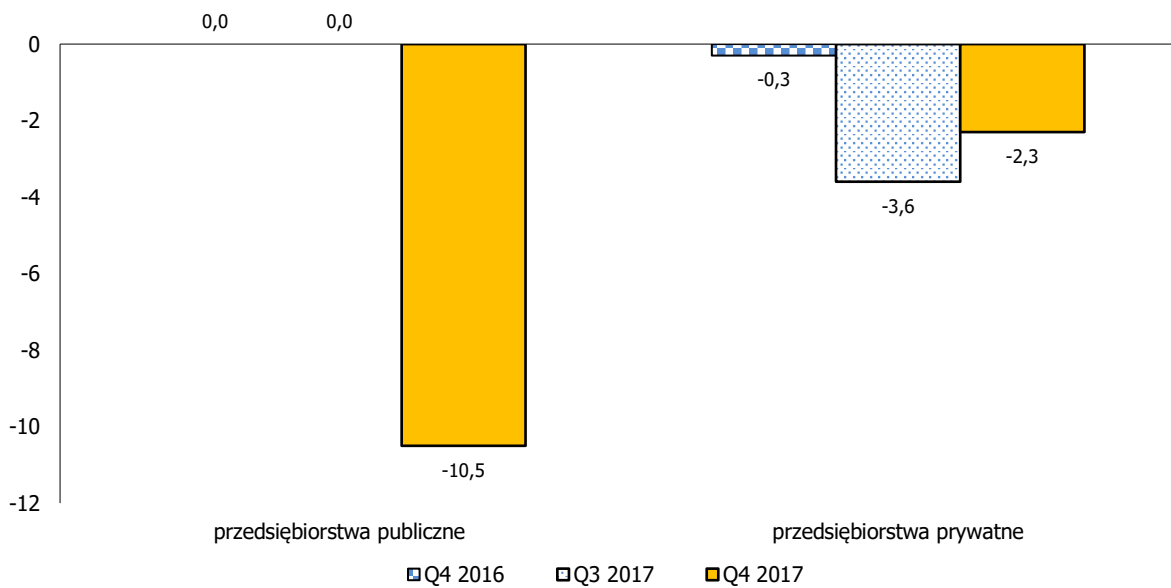

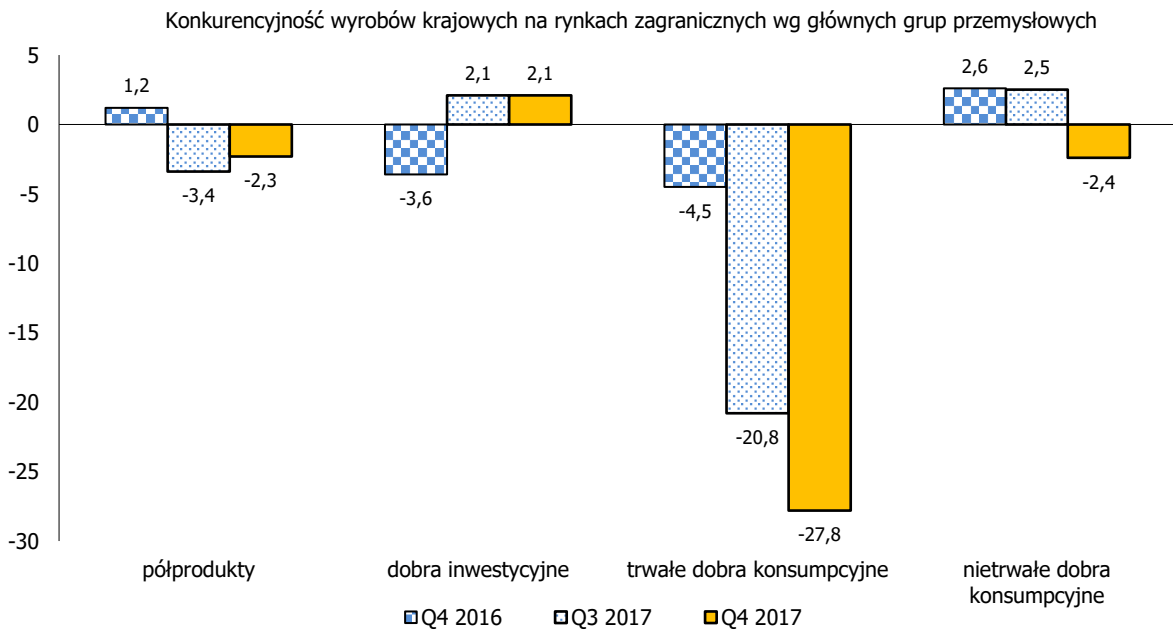
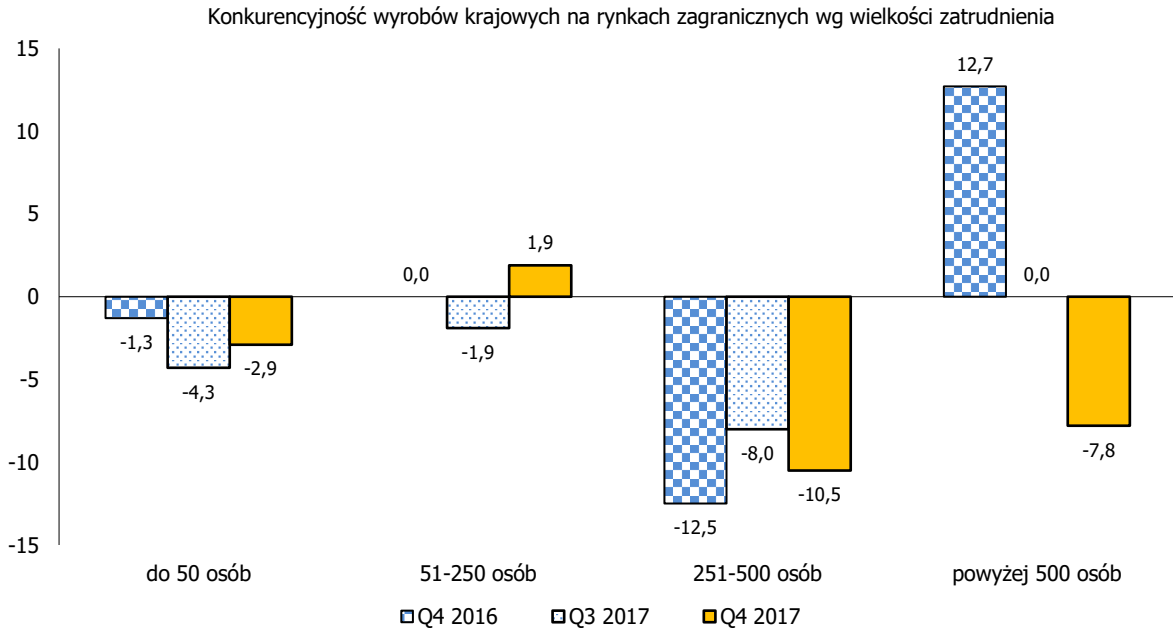
KONKURENCYJNOŚĆ WYROBÓW KRAJOWYCH NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH

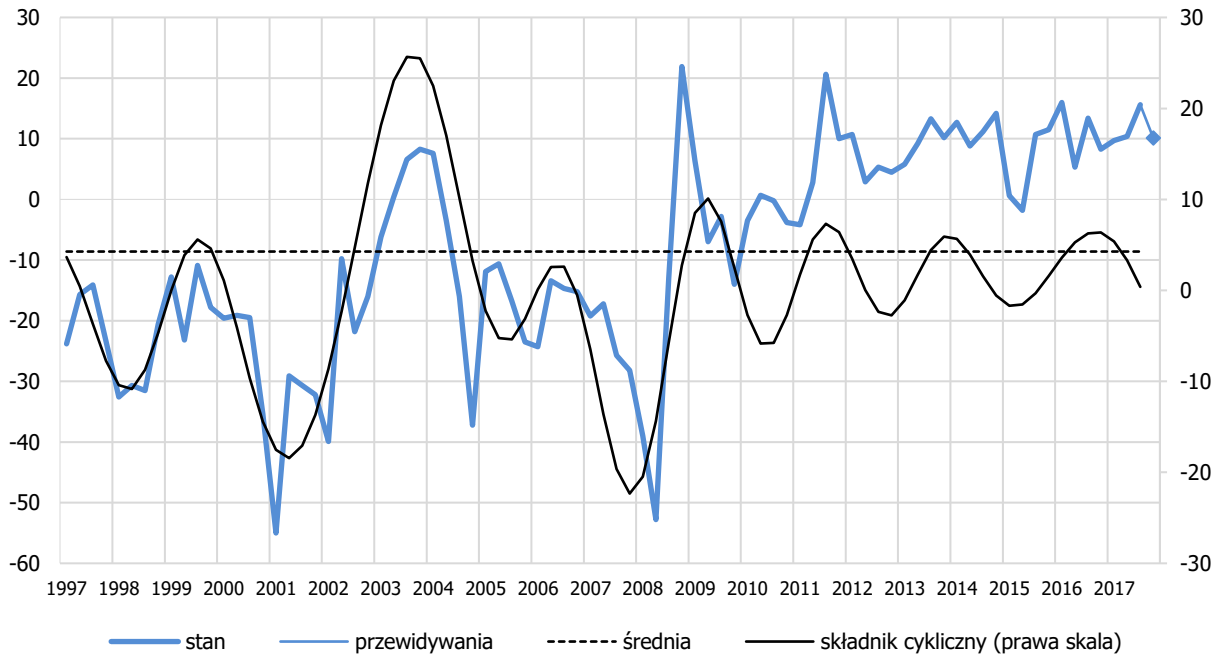
	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	8,7	7,7	7,7	5,2	9,2	9,4
brak zmiany	82,0	79,2	80,9	86,2	77,9	78,1
spadek	9,3	13,1	11,4	8,6	12,9	12,5
trudno ocenić	28,8	29,3	25,4	27,4	28,2	31,8
saldo (1.-3.)	-0,6	-5,4	-3,7	-3,4	-3,7	-3,1

Konkurencyjność wyrobów krajowych na rynkach zagranicznych wg sektorów własnościowych

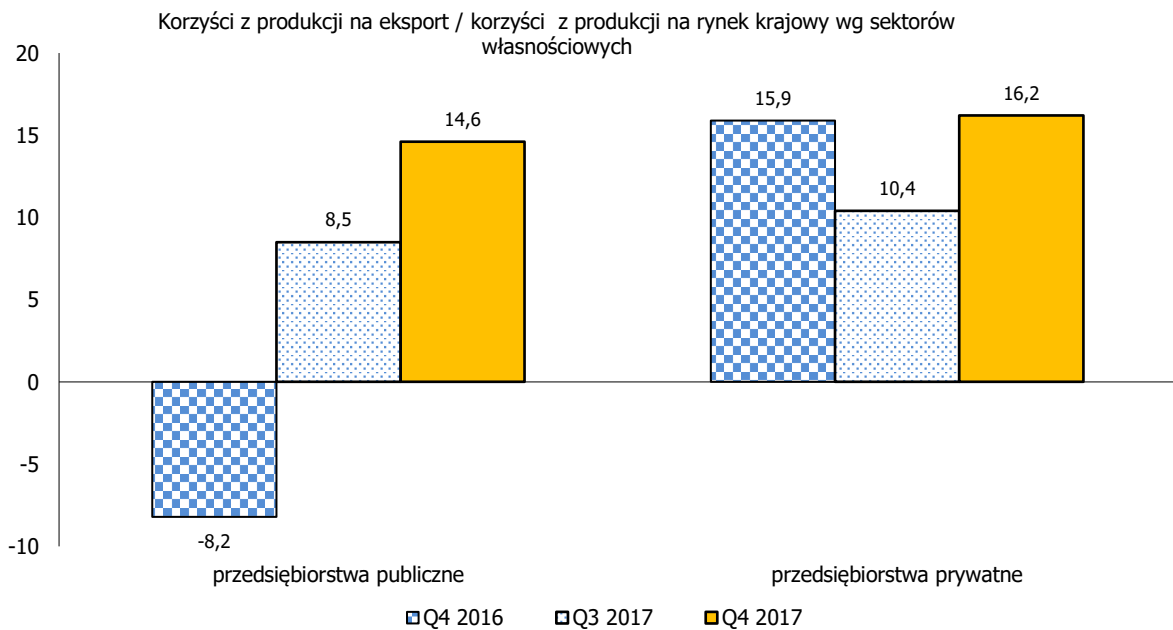

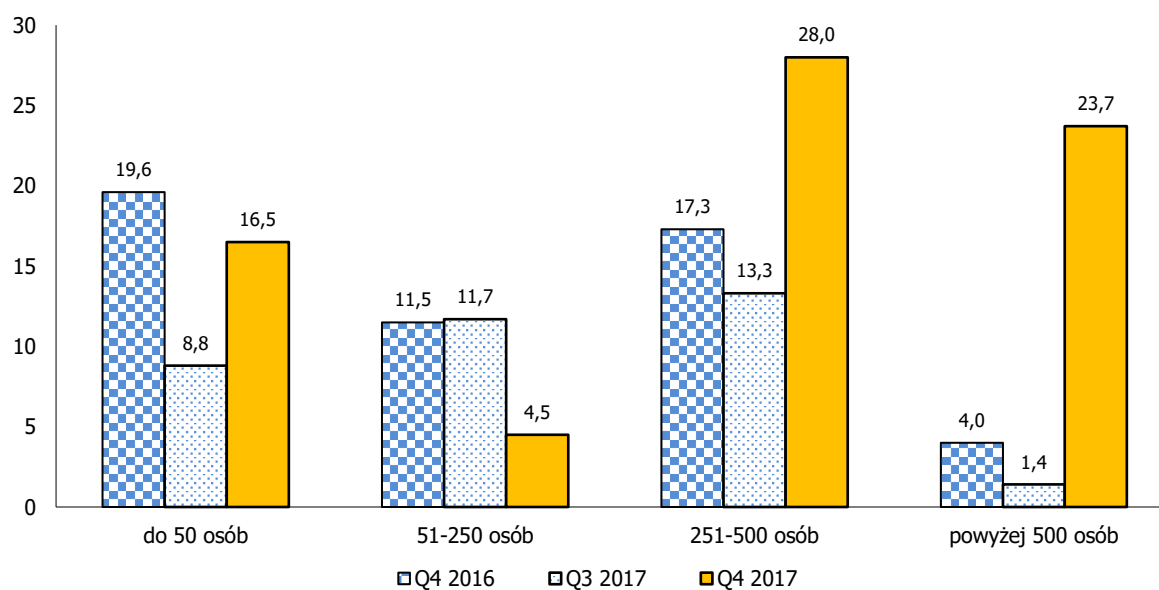
KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA EKSPORT W STOSUNKU DO KORZYŚCI Z PRODUKCJI NA RYNEK KRAJOWY

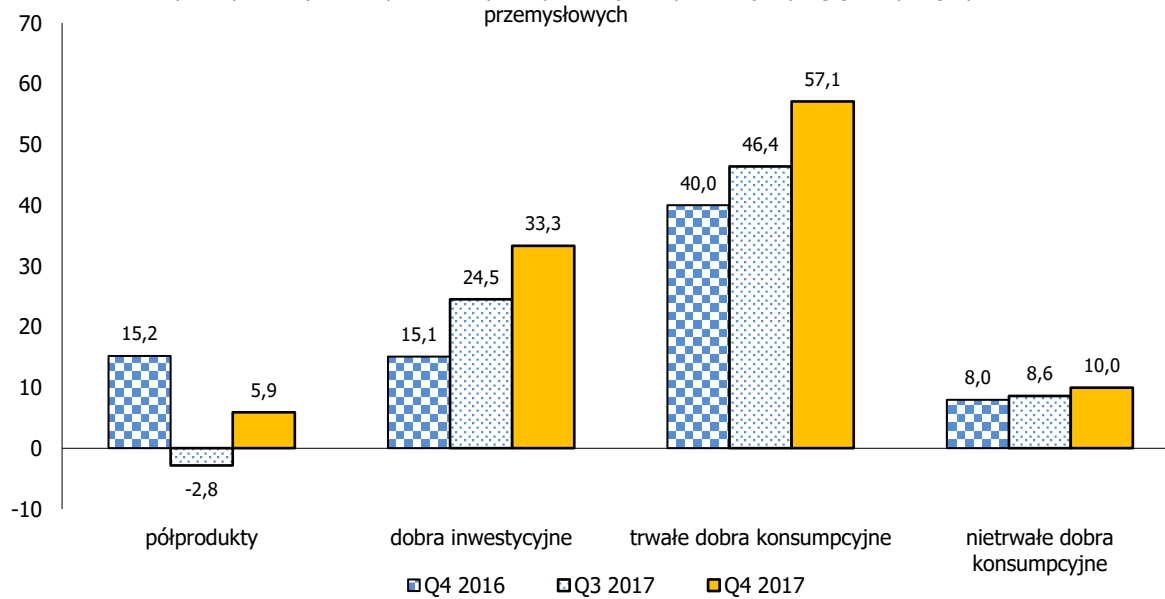
	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	31,0	26,1	29,2	30,7	32,8	29,4
brak zmiany	51,4	56,1	51,3	49,0	50,0	51,3
spadek	17,6	17,8	19,5	20,3	17,2	19,3
saldo (1.-3.)	13,4	8,3	9,7	10,4	15,6	10,1

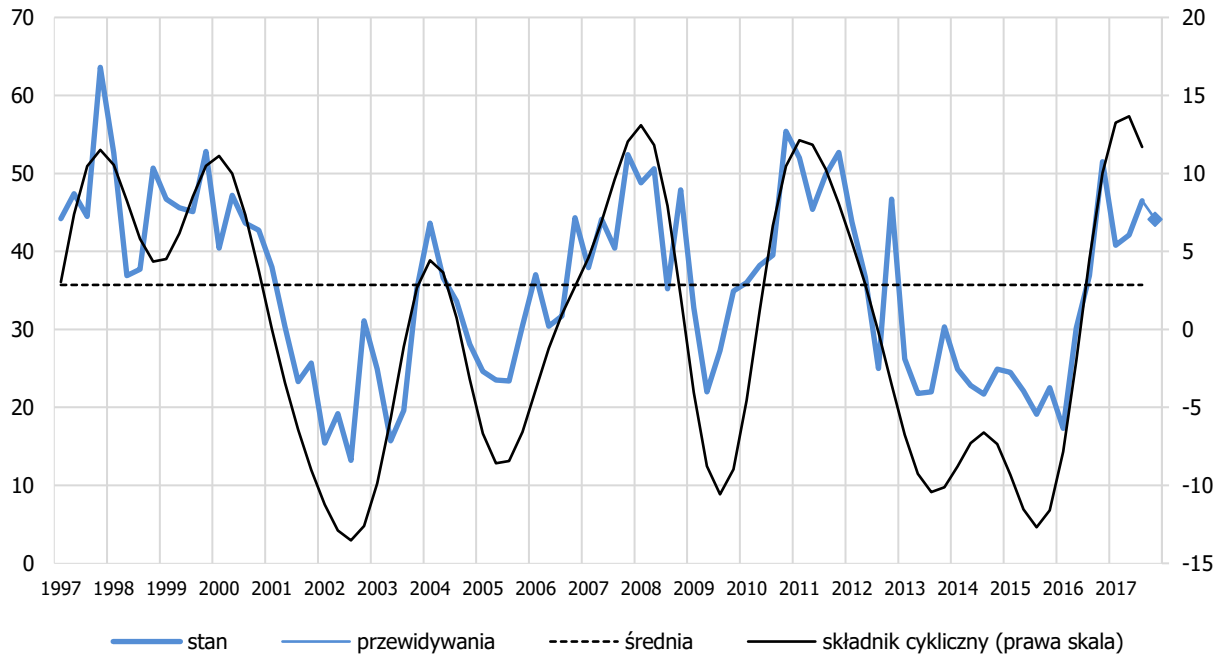
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg wielkości zatrudnienia

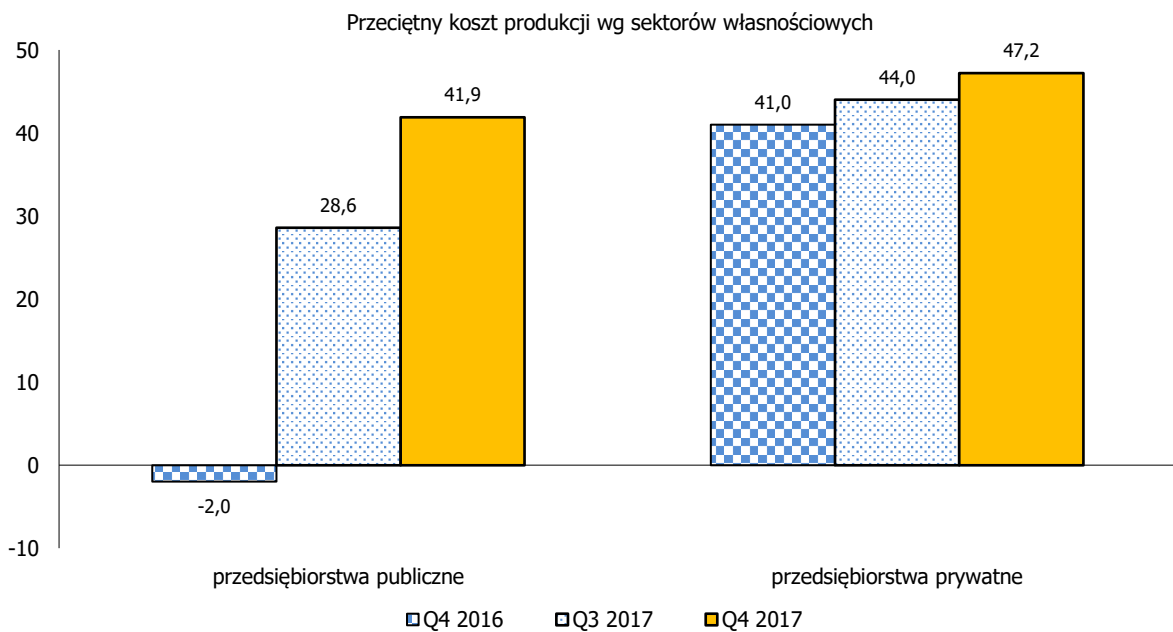
Korzyści z produkcji na eksport / korzyści z produkcji na rynek krajowy wg głównych grup przemysłowych

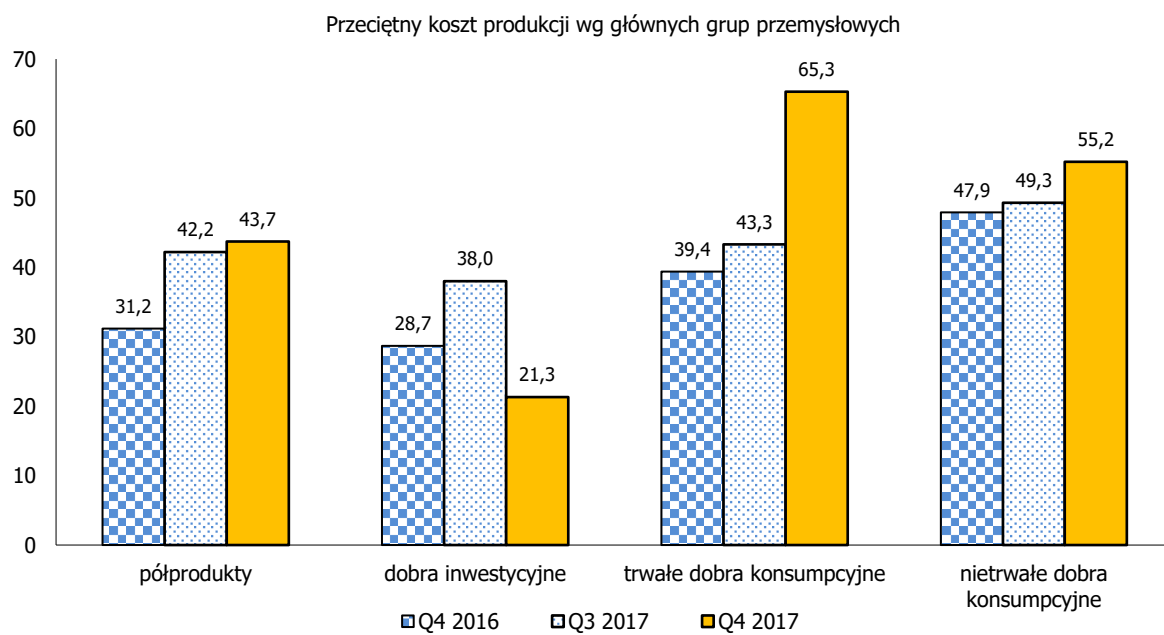
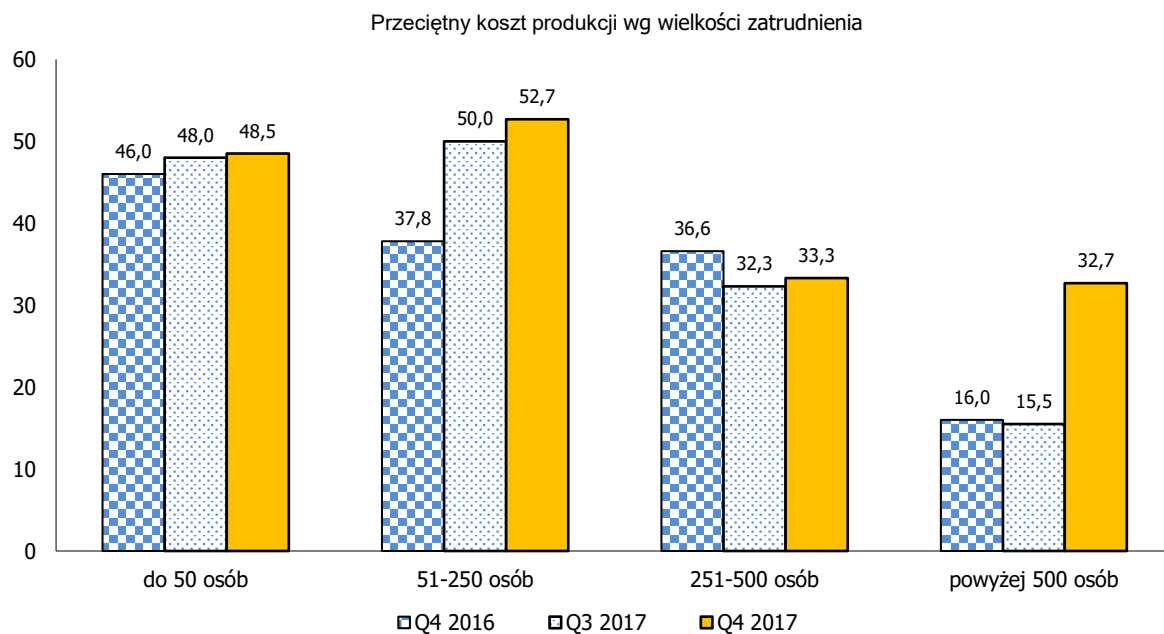

PRZECIĘTNY KOSZT PRODUKCJI

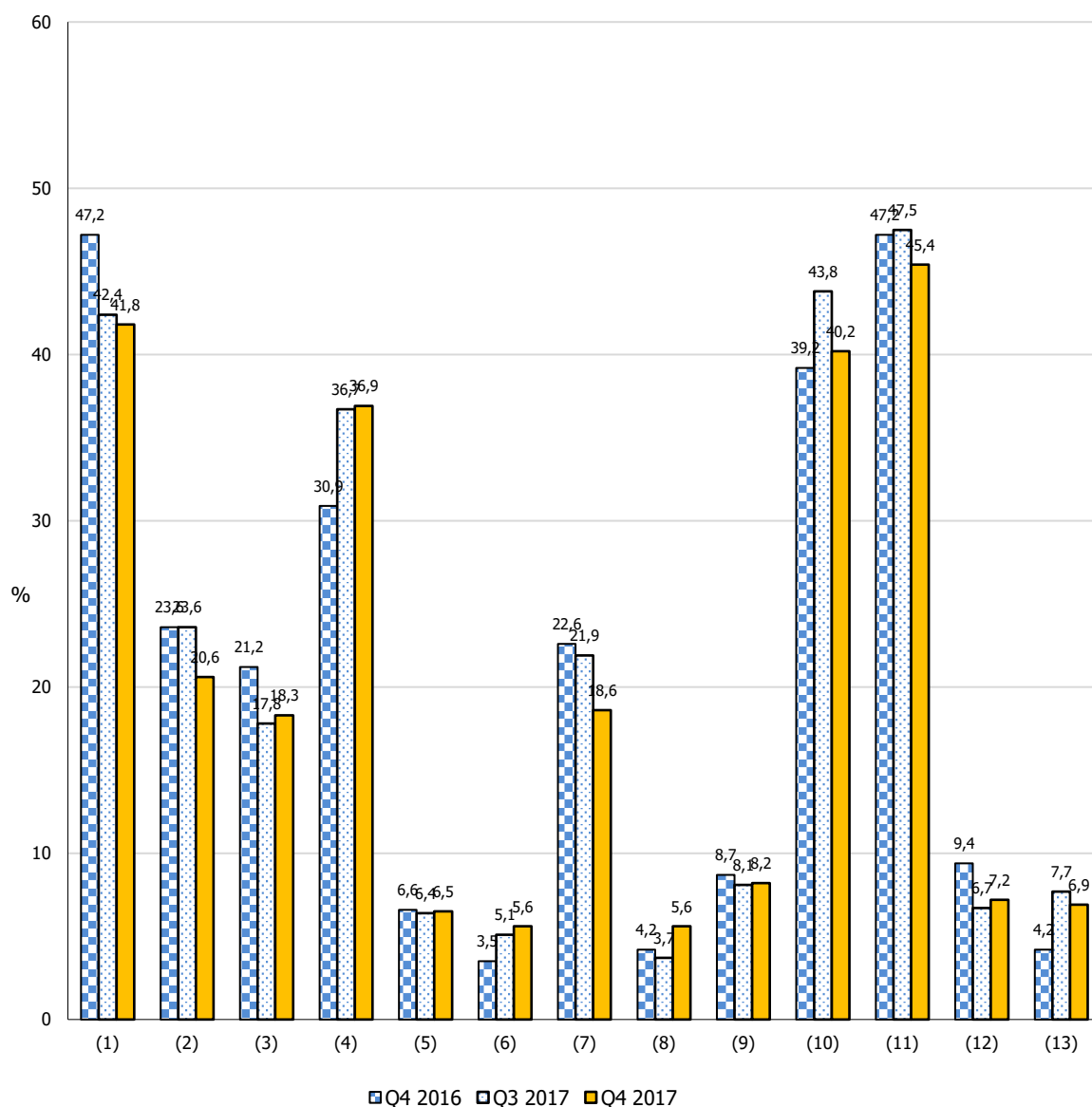

	Q4 2016	Q1 2017	Q2 2017	Q3 2017	Q4 2017	przewidywania
wzrost	42,5	55,9	46,6	48,0	50,2	49,0
brak zmiany	52,0	39,7	47,6	46,1	46,0	46,1
spadek	5,6	4,4	5,8	5,9	3,7	4,9
saldo (1.-3.)	36,9	51,5	40,8	42,1	46,5	44,1

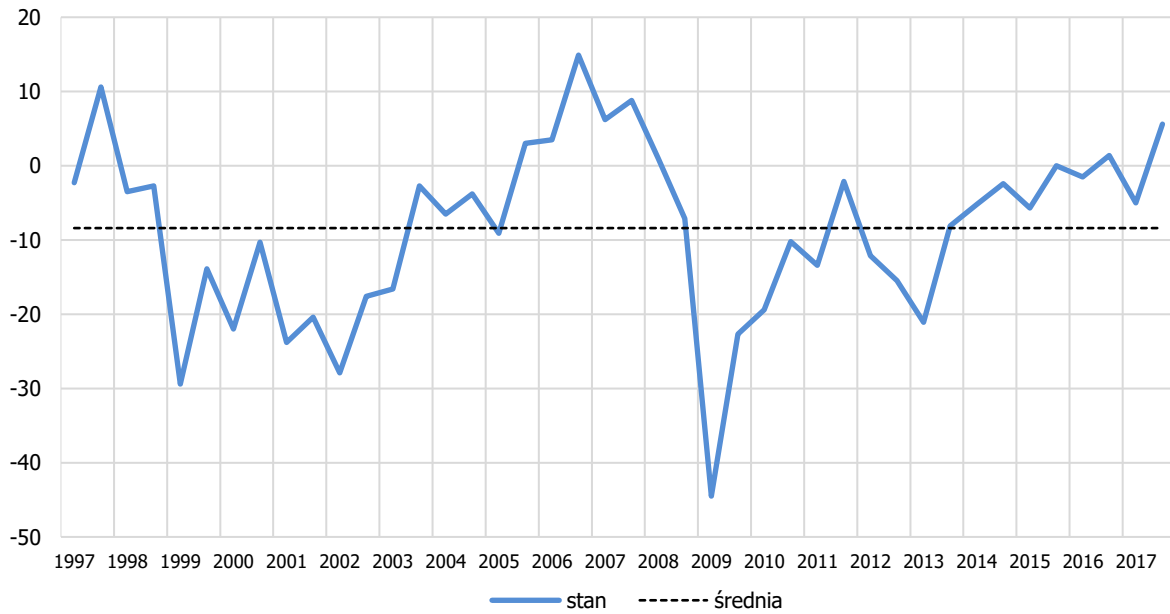

BARIERY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

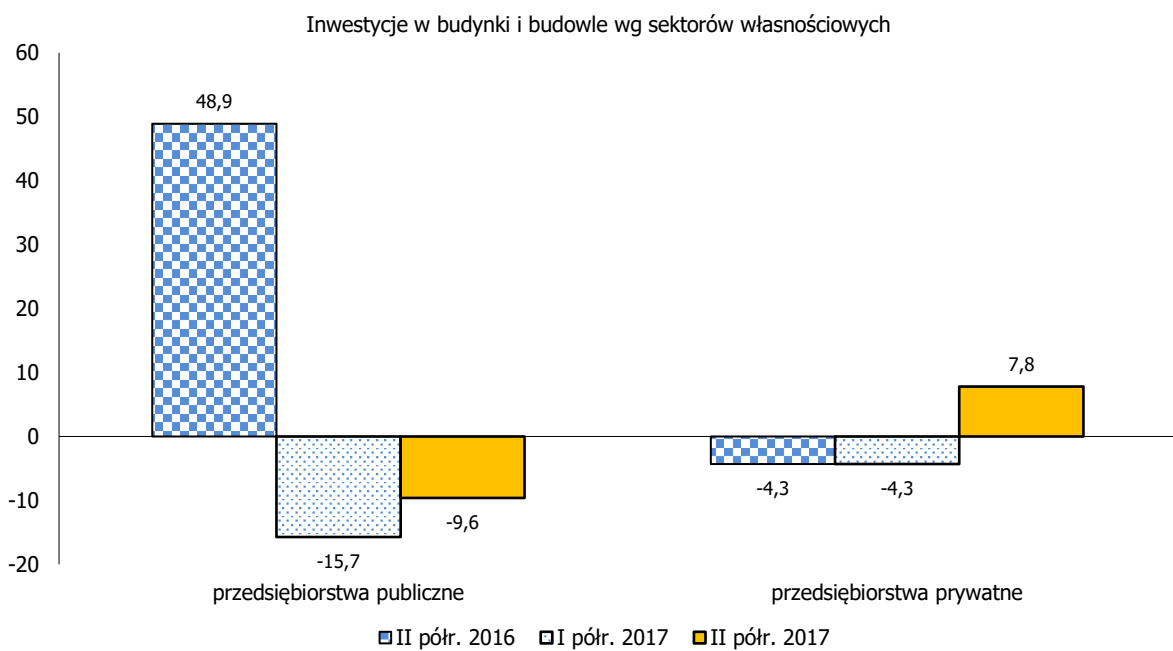

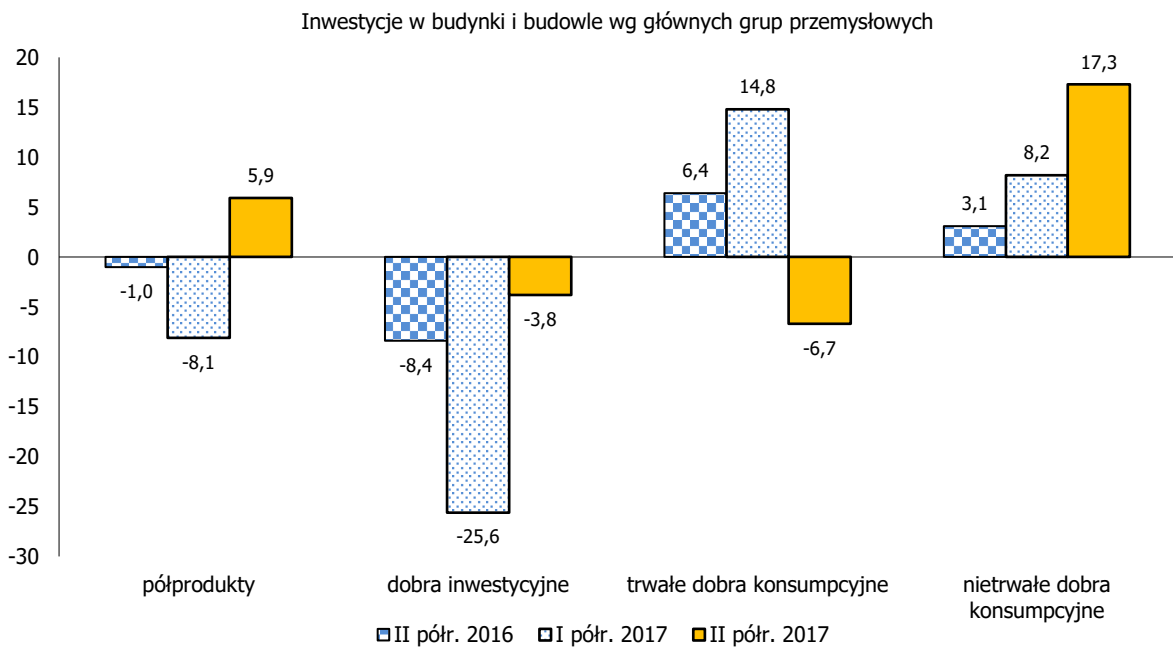
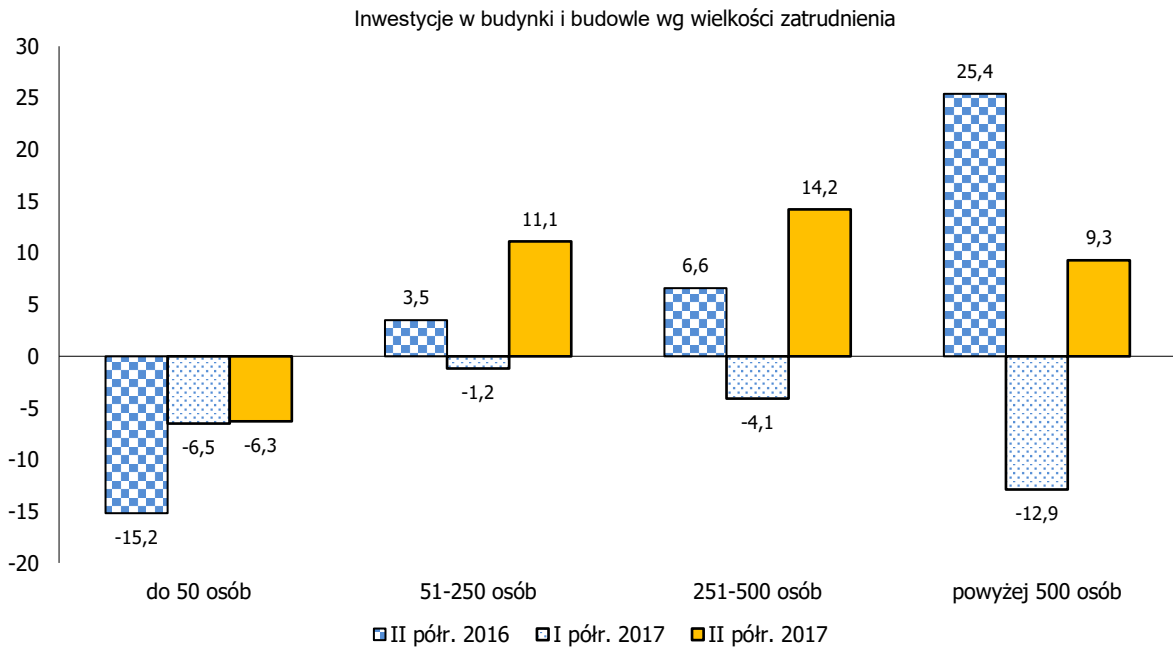
- (1) niedostateczny popyt krajowy
- (2) niedostateczny popyt zagraniczny
- (3) konkurencyjny import
- (4) brak wykwalifikowanej siły roboczej
- (5) niedostateczne wyposażenie
- (6) brak surowców i materiałów
- (7) niska płynność finansowa
- (8) niska dostępność kredytu
- (9) niekorzystne warunki kredytowe
- (10) niestabilność przepisów prawnych
- (11) obciążenia podatkowe
- (12) inne
- (13) nie występują

INWESTYCJE W BUDYNKI I BUDOWLE

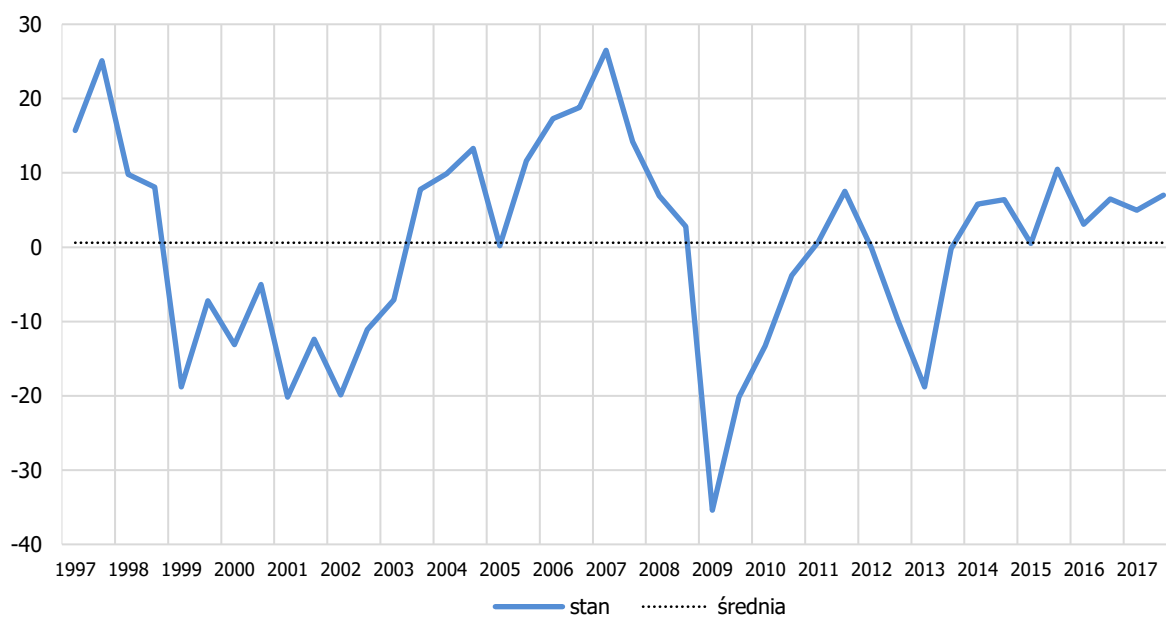

	I półr. 2015	II półr. 2015	I półr. 2016	II półr. 2016	I półr. 2017	II półr. 2017
wzrost	18,8	22,7	21,8	25,7	20,3	27,7
brak zmiany	56,7	54,6	54,8	50,0	54,3	50,2
spadek	24,5	22,7	23,3	24,3	25,3	22,1
saldo (1.-3.)	-5,7	0,0	-1,5	1,4	-5,0	5,6

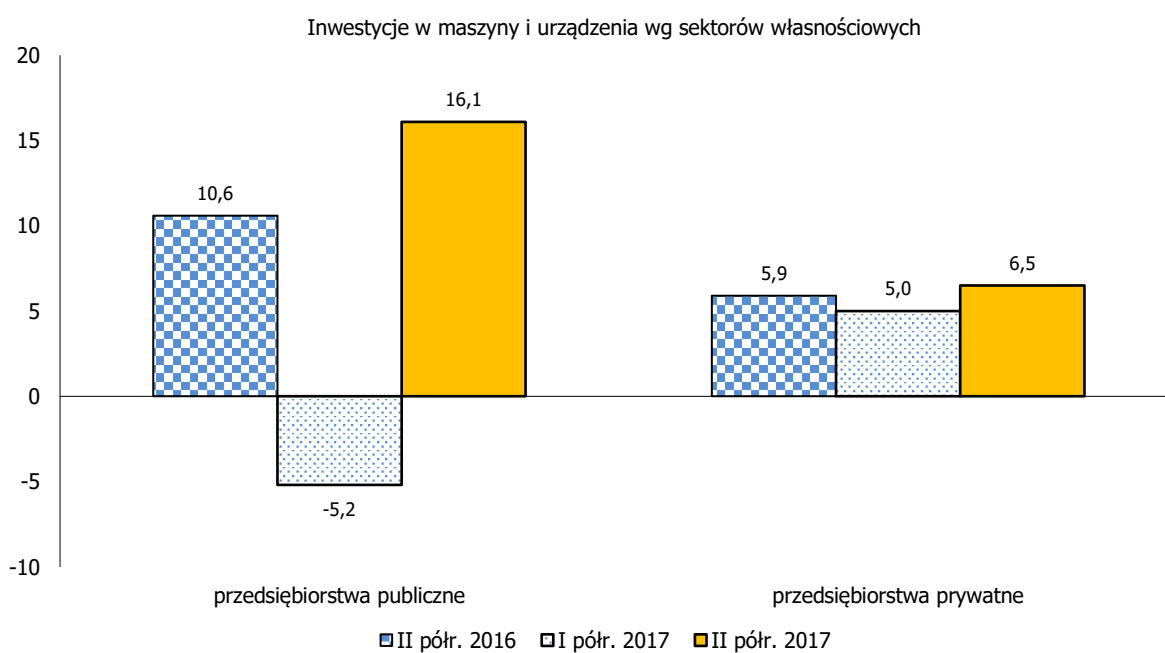

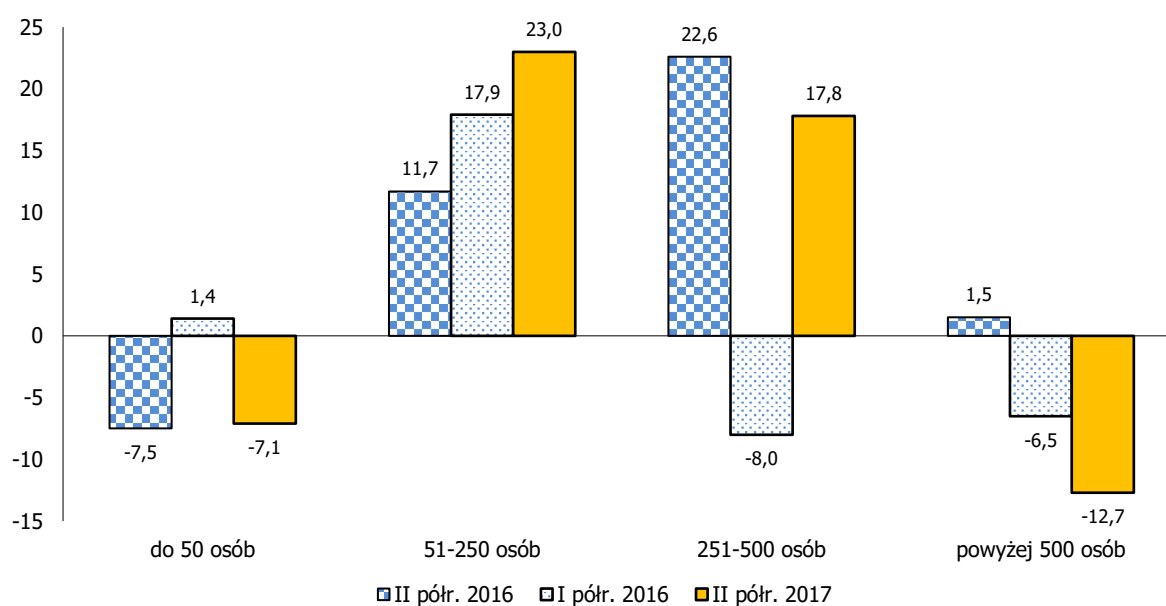
INWESTYCJE W MASZYNY I URZĄDZENIA

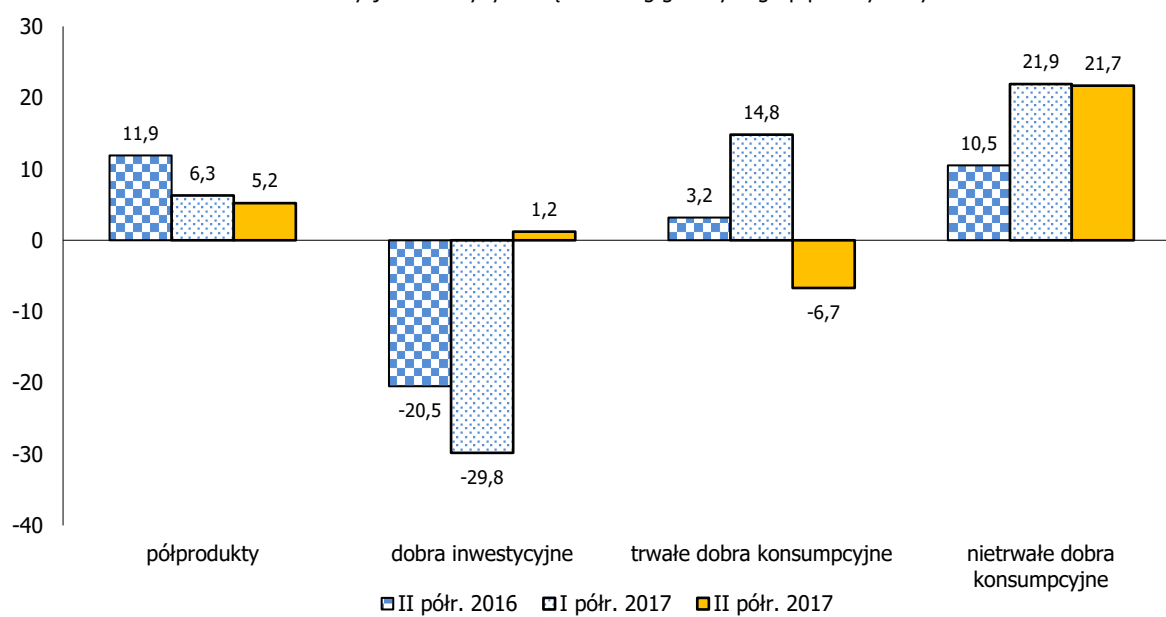
	I półr. 2015	II półr. 2015	I półr. 2016	II półr. 2016	I półr. 2017	II półr. 2017
wzrost	27,0	35,3	29,2	31,4	29,6	31,4
brak zmiany	46,5	39,9	44,7	43,7	45,8	44,3
spadek	26,5	24,8	26,1	24,9	24,6	24,4
saldo (1.-3.)	0,5	10,5	3,1	6,5	5,0	7,0

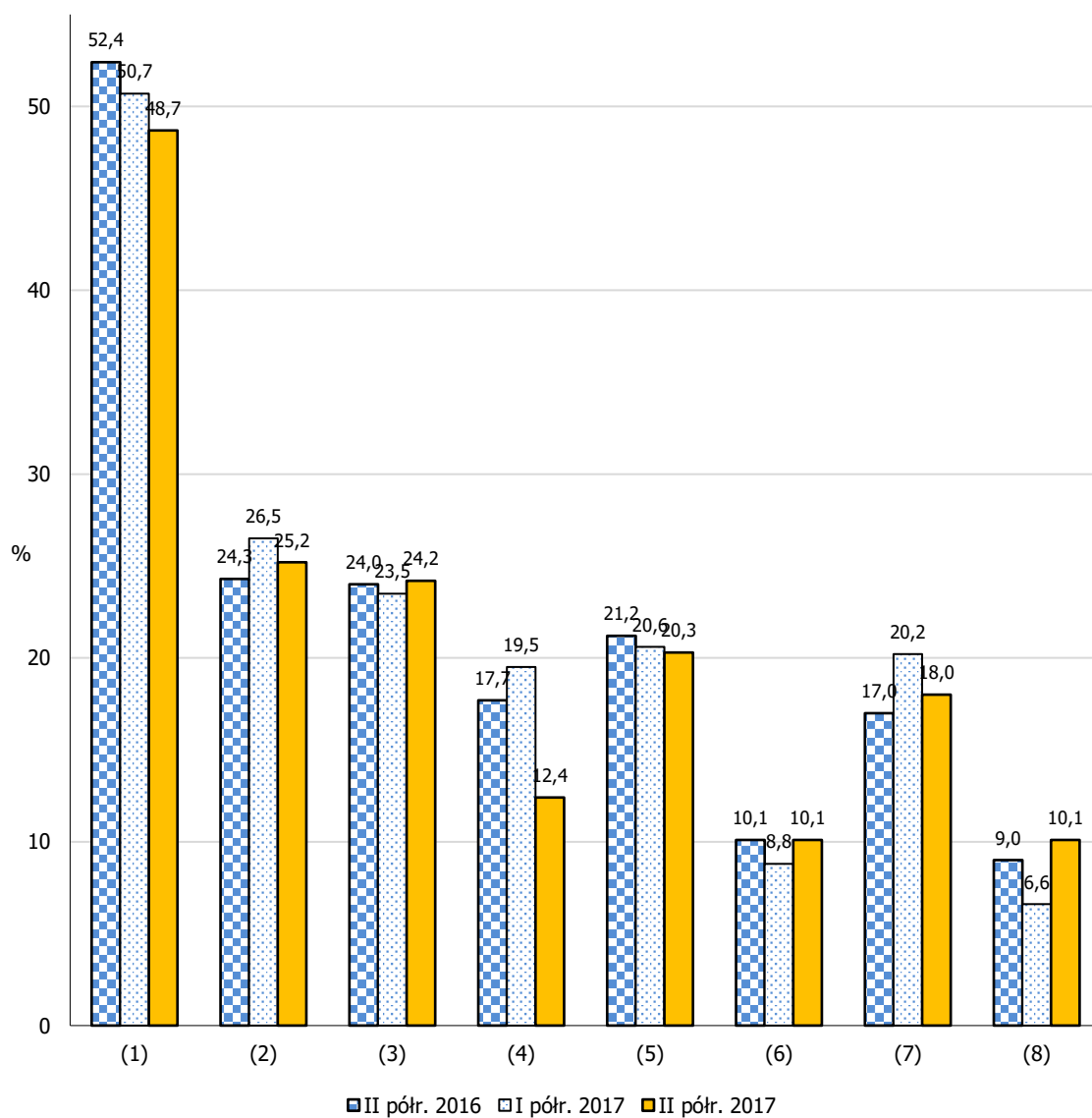
Inwestycje w maszyny i urządzenia wg wielkości zatrudnienia

Inwestycje w maszyny i urządzenia wg głównych grup przemysłowych

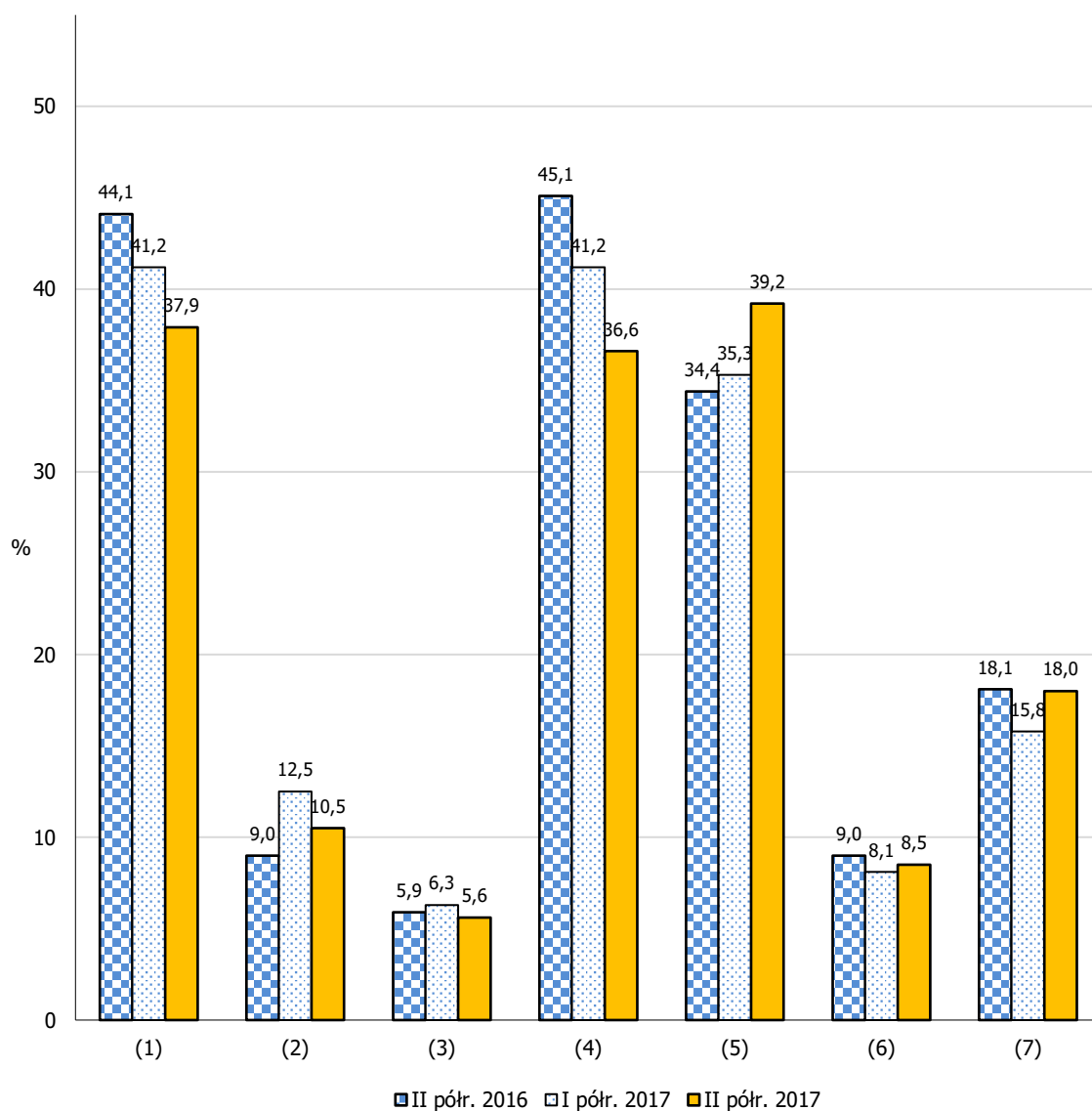

INWESTYCJE PLANOWANE

- (1) wymiana starego wyposażenia
- (2) powiększenie mocy produkcyjnych
- (3) mechanizacja i automatyzacja produkcji
- (4) wprowadzenie nowych technik wytwarzania
- (5) oszczędzanie energii
- (6) kontrola zanieczyszczeń
- (7) poprawa bezpieczeństwa
- (8) inne

CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE INWESTYCJE PLANOWANE

- (1) niedostateczny popyt
- (2) wysoki koszt kapitału
- (3) trudności w uzyskaniu kredytów
- (4) niewystarczający zysk
- (5) obawa przed zadłużeniem
- (6) czynniki techniczne
- (7) inne